

ERDI IRKA

IRODALMI-KULTURÁLIS FOLYÓIRAT

XII. évf. 2023/2. JÚNIUS

500 Ft

Szigeti Eszter

Az Égi Zongoránál: „Virga – Varga Zoltán”

Egy régi, téli délután, pár nappal karácsony előtt érkeztl hozzánk gyalog, elmaradhatatlan elektromos hangszereddel a kezében...

Hányszor jöttél a suliban meghallgatni engem, mikor a színpadgyakorlat-órákon énekeltem. Már akkor tanszéked ígéretes növendéke voltál. Csak arra emlékszem, hogy mikor a mi csoportunk következett, felszisszentek az idősebb diákok a nézőtérén: „Itt a jazz zongorista!” Tomsits Rudolf, ifj. Szakcsi Lakatos Béla és Kardos Antal tanítványaként áhítattal néztünk fel rád, és elaléltunk minden egyes játékokod hallatán. Talán éppen ezért nem is mertem hozzád szólni, hiszen ketővel felettünk jártál, és egy népszerű szak hallgatója lehettél, míg én az „unalmas” klasszikus órákat hallgattam. Valahogy mégis mindig úgy adódott, hogy körülöttem sündörögtél, és állandóan hívtál, hogy menjek el hozzátok egy improvizációs órára. Elmentem. Felszabadultan és büszkén villogtam Varga Zoli oldalán, akit már akkor kísérőnek alkalmazott a tanszék világhírű vezetője, Winand Gábor. Ezek után minden csütörtökön feljöttél a háziszínpadterembe, ahol mindenfélt énekelgettünk, hiszen déltől négy óráig szabadok voltunk. Ekkor csodálkoztunk rá, mennyi minden közös bennünk: zenei ízlés, világlátás, színház, irodalom, képzőművészet és persze „a hülyélkedés” – ami szállóigévé vált. Egyszer szigorúan be kellett volna tartani egy ária begyakorlását, amivel mi történetesen húsz perc alatt végeztünk. Mi tehattunk egyebet? Szívünknek kedves magyar örökzöldekkel töltöttük el a rendelkezésünkre álló maradék negyedórát. A mellettünk lévő szobában az igazgatónő édesanyja ült, aki az intézmény titkára volt akkoriban. Egyszer csak kivágódott az ajtó, és Joli néni ránk förmedt: „Eszterke, neked, ha jól tudom, Schubertet kéne énekelned, ugye?!? Zoli, téged pedig arra kértek, gyakoroljátok össze,

hogy a növendékkoncerten ez legyen a meglepetés! Erre mi megy? A hülyélkedés, mert erre bezzeg van eszetek!”

Édes Istenem! És milyen az élet? A jövő évi farsangi koncertre magyar nosztalgiaadalokra kért fel bennünket rektorunk, Urbánné Vass Ágnes, mivel édesanyja elragadtatva mesélte neki, milyen kedvesen gyakoroltunk nemrég a mellette lévő szobában, és olyan tehetségesek vagyunk, hogy ezt mindenkinek hallania kell. Így esett, hogy utána minden esztendőben a mi kettősünk vitte el a pálmát a növendék-gálakoncerteken. Telt, múlt az idő, elérkezett a szakvizsga ideje. Minden tantárgyad sikeres lett, már csak az utolsó volt hátra, a zongorázás, ami egy nagyszabású hangverseny keretein belül került megrendezésre. Hárman voltatok, de mindannyian rád voltunk kíváncsiak. Bemondták a nevedet, és akkor lélegzetvisszafojtva vártuk, hogy mit varázsolsz nekünk. Ragtime standart és improvizáció összeállításoddal elröpítettél minden hallgatót egy békés, élhető, nyugodt és vidám világba. Ki gondolt akkor már arra, hogy

ez vizsga? Nem láttunk, és nem hallottunk senkit és semmit, csak VARGAZOLIT és a muzsikáját. Mikor az utolsó hangot ütötted le a hangszeren, néma csend volt. Egy örökkévalóságnak tűnt. Aztán hirtelen feldübörgött a taps, és hosszú percekig ünnepeltünk téged. A művész ítések elismerően bólogattak, így nem is csoda, hogy kiváló értékeléssel vehetted át az okleveledet. A konzervatórium életében először adtak át színjeles szakvizsga bizonyítványt.

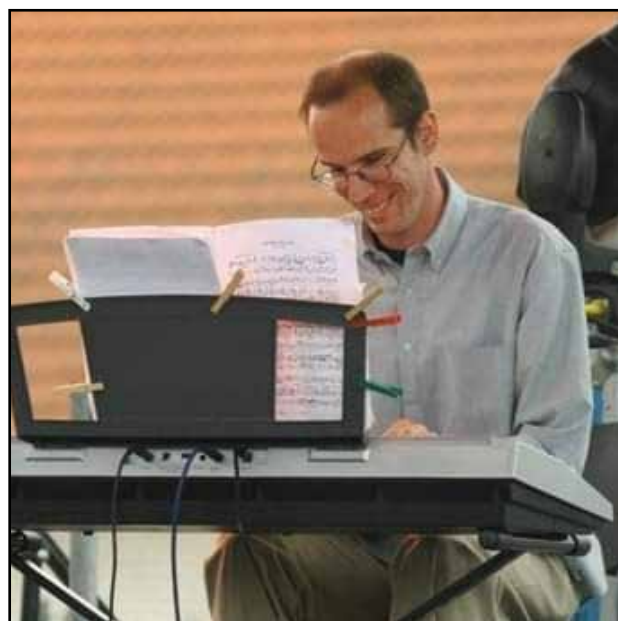
Mindig noszogattál, hogy álljunk össze iskolán kívül is együtt játszani, de folyton akadt valami, ami miatt ez elmaradt. Mikor lezártam iskolai tanulmányaimat, jött egy felkérés a Stefánia Palota dísztermébe. Karácsonyi rendezvényre készült a Honvédelmi Minisztérium, ám nem találtak olyan fellépőt, aki a gyerekeket szórakoztatta volna, s mivel engem ismertek már, mert többször énekeltem a Magyar Légierő Zenekarával, megkérdezték, elvállalnám-e. Természetesen igent mondtam – bár

fogalmam sem volt, honnan keríték zenekart. Több embert is felhívtam, hogy segítsen rajtam, de mikor megtudták, hogy gyerekelőadásról van szó, egyszerűen eltűntek. Édesanyám egyik nap így szólt hozzám: „Eszterke, holnapután karácsony. Valamit csinálni kéne, mert ünnepek alatt senki nem fog neked segíteni, és 28-án előadás! Miért nem hívod fel „a Varga Zolit”? És mamának, mint oly sokszor, most is igaza volt. Felhívtalak, igent mondtál, és másnap már Érden gyakoroltunk, 2004. december 23-án.

Így kezdődött, és aznap egy olyan szál szövődött köztünk, amely összefonta lelkünket örökre. Hogy ezután mi minden történt velünk, arról már bárki tájékozódhat, hiszen a közös alkotómunkában eltelt húsz esztendőről számos helyen lehet olvasni a tényszerű felsorolásokat. Most inkább olyan, személyes élményekre emlékezem még, melyek a köztünk létrejövő testvéri kapcsolat pillérei. Rengeteg átbeszélgetett éjszaka, lelkizés a próbák és az előadások után: vigasztalások, lelkesedések, sírások, nevetések, világmegváltások, jövőtervezések. Színházi önálló műsoraink. Az esküvőmön orgonált Bach – Gounod: Ave Maria. Operettetek, majd az operák sikerei. Belföldi és külföldi utazásaink, mikor még térképpel a kezünkben jártuk a világot, és te mindig tudtad, melyik a jó irány. Egy évben született unokaöcséink. Közös nyaralások a Duna partján. Darabok tanulása, begyakorlása együtt. Nagypapa zongorája. „Kulináris főztjeim”. Negyvenedik születésnapod. „Egyesületünk”, az NNMH – Ne Nézz Minket Hülyének – melyet egy olyan este alapítottunk, amikor „nem voltunk szomszások”, és elégünk lett abból, hogy fillérekért hívnak bennünket szerepelni... mégis boldogan mentünk bárhová, mert az emberek szórakoztatása, az öröm és a szeretet hajtott bennünket. Érd is fiává fogadott. Annyi szépet és jót adtál az én városomnak, amit leírni lehetetlen. Találkozás Bíró Andrással, aki nemes egyszerűséggel csak úgy hívott: „a pasi”. Megzenésített költeményei, miknek köszönhetően művészeti tevékenységünk bekerült a Helyi Értéktárba. Fellépések a Magyarok Vásárain, adventi koncertek, újévi áhítatok, nyugdíjas- és gyerekprogramok, városi rendezvények, majálisok, utcabálók, zenés nyári esték a Földrajzi Múzeumban, iskolai ünnepélyek, tematikus órák, lengyel barátok, Érdi Napok, KÉSZ-rendezvények, templomi szolgálatok. Önálló lemezeink stúdiófelvétele. Felsorolni is képtelenség. A Poly-Art közösség, akiket éppúgy szívedbe zártál, ahogy én. Az Illúzió, amivel bezsebeltünk minden díjat Budapesten, a két részből álló ma-

gyar östörténeti versciklus és a többi megzenésített vers. A kirándulások és a felejthetetlen Fecskepalota. Te voltál a „népi zenekarom”. Művész, alkotótárs és barát. Szépet és jót adtál mindenkinek, amíg lehetett. Aztán az Isten, ki úr minden életen, úgy látta, „a jó harcot megharcoltad, a pályát végigfutottad, hitedet megtartottad. Készen vár az igazság győzelmi koszorúja...” (2Tim.4,7-8) Egyedül maradtam, és ez most még nagyon fáj. Fáj, hogy nem mondom többé: „Esztikám”. Fáj, hogy nem mondom többé: „a zongoránál, Virga – Varga Zoltán”. Fáj, de tudom, hogy velem maradsz, és vigyázol rám. Hiszem, jó helyen vagy, bízom benne, kiváló társaságban zongorázol az „égi kávéház teraszán”, mert pontosan tudom: „kinőtt a szárnyad”.

Baka Györgyi

Közös gyökér

Végső hullásom előtt
búcsúzól megállok,
rápillantok a világnak
parányi részére, amely
érintkezik velem.

Engedem, hogy recsegve
befogadjon a rozzant fotel,
sírásaim és írásaim,
eszmélkedésem helye.

A gyöngye fényű lámpa
rám pislog, visszaidézi,
mily sokat volt segítőm
az olvasásban: szó-mezők,
szó-sivatagok bejárásában.

Végső hunyorgásomban,
mikor már mit se látok,
kigyullad néhány fogalom,
rejtélyek örvénylő forgataga
szédít, és ébredésre készítet.

Alig fogom fel, mégis érzem,
engem szólítanak a szavak,
talán a hagyomány őrizte
belső terek homályába,
ahol az Egy összekapcsoló
ereje a közös gyökér.

Barna Júlia

Vágyni valahova

álom-almákat férgekkel etető
felrobbant hidakon lépkedő
Istenben és magadban
hitetlen kételkedő
körkörös vigaszra éhező
a rádszakadó csend-gerendák
alatt makacsul létező:
meg nem tanult lecke a tied
csodáktól eltántorodó elfelejtet

közhely-világ fedele alatt
miféle varázslat fakad
mitől gazdagodnak a napok
mi indít el szívedben
meleg Golf-áramlatot:
átgondolhatnád végre
elhamarkodott létezésed
tervszerűtlen tévelygésed
magadban kellene hinned
hogyan tud
hova vágysz innen

Cettler Gertrúd

Meghitt ideológia

a pillanat, mikor fejemben
harsány gondolatok cikáznak
rólad olyan, mint mikor kedvenc téámat
merengőn szürcsölöm
a körülöttem zajló pörgést lelassítva
egyszerre ragad magával a tény,
hogyan egy-egy idea is lehet
ízesen finom
és persze annak felismerése,
hogyan mindez el is múlik egyszer
ám csak akkor, ha nem töltöm újra csészémet

Dylan D. Tides

Leltár

Ennek itt csak annyi lennék
épp, amennyi ő nekem.
Nem maradna semmi emlék,
ő se lopna, én se vennék,
nincs se harc, se győzelem.

Benne régi tűz kerülget
újraéledt terveket.
Nem fél, hogy majd elmerülhet,
sebzett özként elterülhet,
vágyja minden versemet.

Nála tiszta még a szándék.
Szinte gyermek, úgy kacag!
Nevetésén szinte szállnék,
s minden régít eldobálnék,
de túl sok a múlt-kacat...

Ő nem akar. Jobb napokon
mégis meg-megkérdem...
Keresztülsírt hajnalokon,
összetépett, bús lapokon
utánakap még kezem...

... szívem ellen vétkezem,
élek, de nem létezem...

Gani Zsuzsa

A csöndes öböl

Nyaralóm teraszán szürcsöltem a teám,
balkonon vörös muskátli virult.
Vonzotta tekintetem, kacsintott reám,
e nyugalom a lelkemhez simult.

A partot szép, fűzőld erdők szegélyezték,
néhol karcsú pálmák bólogattak.
Néptelen utcák magukat feszélyezték,
könnyes szemmel engem szölongattak.

Az öböl csöndes volt, de mennyire üres,
szél se fűjt dallamot, meg se zizzent.
Sóhajos, szép perc hetyke sirállyal üzent
a fövenylepte, vízmosta szirtre.

Itt-ott vitorlások uralták a tengert,
hullámok a karibi dallamot.
Sebesen suhant az idő, bús volt, levert,
de a végtelen remény áthatott.

*aranyló színek
kecses földre lebegés
ez az ősz hangja*

(Torma Ágnes)

Kádár Tibor

A mogorvákhoz

„A lesújtottaknak minden napja rossz,
A jókedvű azonban mindig ünnepel.”
Péld.15.15.

Ember, miért vagy te mindig mogorva,
Amikor Isten annyi szépséget terít eléd?
A baj éppúgy mulandó, mint a siker,
Nem mindig a Sátán jön folyton feléd!

Neveld inkább vidám derűlátásra önmagad,
Mindjárt rájössz, hogy életedben öröm is akad,
Ilyenkor képzeleted idézzen szép emlékeket,
Meglátod, Isten neked minden vigaszt megad.

A Teremtő jóságos, szelíd és megbocsátó,
Téged pedig a saját képmására alkotott!
Tehetséget, alkotni tudást adott kezedbe,
Ha nem élsz vele, úgy Istent megtagadod.

Ha szeretsz, nem lehetsz bánatos soha,
Akkor Isten, haza, család erős alapzatod.
Erre mindig biztonsággal építhetsz életet,
A Teremtő áldását mindig megtarthatod.

Ha kudarc vagy bánat szorítja lelkedet,
Elég, ha egy bájos gyermekarcra esik tekinteted,
Kinek szemében Isten tisztasága tükröződik,
És aki még képes viszonzni igaz szereteted!

Lehet, hogy a vagyon biztonságot ad neked,
Lehet, utódaidnak sorsát megkönnyítheted.
De ha csalfán jutottál gazdag kincseidhez,
Tartós boldogságod meg nem teremtheted!

„Sic transit gloria Mundi” – mondják az évszázadok,
Mindent elvisz a halál, és beborít a sírhalom.
Minden elmúlik, minden folyton változik,
Csak Isten dicsősége marad örök nagyhatalom!

Kerepesi Igor

Balatonfüred

Nyárillatú, kóbor esték
Füredi, zöld fák alatt,
És a Hold csak kancsalítva
Bizalmasan bólogat,
S hallgatózik, neszez a sok
Márvány-alak mind körül,
Jobbra zsivaj, s balra gyermek
Épp álomba szenderül.

Nótás van ott! Koldus! Zenész!
Lenge lányok! Részegek!
S Balatonnak langy fodrain
Néhány csónak hempereg.
Perc az élet, minden itt van:
Viták, öröm, sóhajok,
Te és én, két könnyed árny,
Mi símulóan andalog.

S neonfényű kis ladikok
Kúsznak ki a partra épp,
Könnyű szellő játszadozva
Víg-inogva kúsz feléd,
Portréfestők méregetnek,
(én a zenészt hallgatom),
Így marad meg emlékemben
Örök-álom, Balaton.

Sikátor

Maradnék

Megértem, ha árulásom
Örök pecsétem nekem,
S megértem, ha gyöngéd szót már
Nem kap tőled bús szívem,
Bocsánatod vágyom, bárha
Kérni tőled terhem is,
Ostoba csak bolond szívem,
Hibás, ámde nem hamis.

Cserben többé nem hagynálak,
Bánom átkos bűnömet,
S nem érdekel az a világ,
Ami ott él kívüled,
Hiszek benne: megbocsáthatsz!
Van erre még talán mód!
Maradnék a barátod én,
Támaszod vagy hódolód.

Kissné Matkó Gabriella

Léleklajtorja

Léleklajtorja
fut az ég felé kérdőn,
Belső fény ragyog.

Léleklajtorján a fény
miért kanyarog?

Apró lábnyomok,
mezítlábas dagonyák,
A nyár kitekint.

A tekergő tavaszi szél
búcsút kinek int?

Tűzkarikákkal
táncoló hajnali táj
Álmat hívogat.

Lehunyt szemekkel
álmot ki látogat?

Kósa Márta

Út és vég

Út visz a réten
ártéri erdőkön át
ösvénnyé szűkül a táj s a nagyvilág
föld
por
megőrzik minden léptemet
nyakamba
szirom zápora hull
nézem az eget
résnyire ki is tárul
út
por
messzi fellegek
száraz gallyak közt
virágot lelek
kék
fehér
napsárga
nevetés
harsogó zöld
minden gyönyörű
életremegés.

Hiába üzöm
hiába kergetem
a halálos ölelésre
gondol
most is a szívem.

Nézem a folyót
messze kanyarog
életvéget kínálnak
gyors sodrásban
szürkén tornyosuló tajtékok
habok.

Mi a vég és mi a kezdete
mikor tudom meg hogy ez az utolsó zene?

Ez
a
hívó hang
parti susogás
élet

halál
közt
végső villanás.

(Ismeretlen – folyóba hajtó és haló férfi emlékére)

Kovács F. István

Május

Az április szeszélyes volt nagyon,
De itt hagyta ajándékait,
Orgonát s a rétek sok virágát,
Sűrű erdők zsenge lombjait.

A vándorok is eljöttek megint,
Fészkükben már új élet lapul,
Napjaik serény munkával telnek,
Hajnaltól, míg be nem alkonyul.

A gyümölcsfák virágzó lombjain,
Pünkösdváró zsolozsma honol,
Nektárgyűjtő útjukat bejárva,
Milliónyi dolgozó dalol.

Hús sétányokon meglapul a csend,
Kéz a kézben jár a szerelem,
A gesztenyék gyertyái bólogatva
Összemosolyognak csendesen.

Hamvaszölden ring a sok kalász
Szellőjárta búzaföldeken,
Langyos esőt hoz az esti szél,
S a Május mosolyogva elpihen.

Kreischer Nelly

Minden kapcsolat más

Nem az vagyok, akinek képzelsz,
Nem az vagyok, akinek mond más.
Üres lap vagyok kezeden,
S általad lesz majd rajta írás.

Amiket feltársz, előhozol,
Mit sikerül meglátnod bennem,
Azzal írd tele az üres lapot,
S az leszek, amit alkotsz belőlem.
Érintettél nyitott lélekkel.
Lettem, amilyennek megírtál.
Alkottál ezer arcomból egyet.
Új kapcsolat, új alakot formál.

Lukács Mária

Legyen béke

Keringeni kezd az élet a gyökerek élnek
fáknak öltöznek és énekszóval köszönnek
az égnek ágaikon egyre több madár ül
keresik helyüket hová költeni lehet
nagy a zshivaj érzik hogy itt a tavasz
pár órányi séta és utoléri az embert
de elválasztja tőle az éjszaka mikor
a hold felkel dideregve áll meztelen
kinn hiába fénylik csillag keze zsebben
foga vacog ütemesen dobol szíve
amúgy minden a helyén csak szikra kéne
lelkeket melengetni hogy legyen béke

Magyar András

Anyai felelősség

Anyának lenni, és megtudni, hogy ez mi,
azt csak édesanyák tudják átérezni.
Mert ha méhedben van áldott, édes teher,
sejtjei úgy nőnek benned, mint a szeder,
s táplálásra készül már fel test s két kebel,
szíved vele dobban, tüdőd érte lehel,
s minden gondolatod ő, s nem felejtet el.
Emlékezetes lesz kilenc boldog hónap,
míg magzat pociban megnő, s téged nógat.
Már észrevétlenül kommunikál, jelez
vérszövetségesként, s mindent felez veled.
Tudni vágyod nemét. Tervezitek nevét,
s kíváncsian várod, hogy kerül majd eléd,
s izgulsz reménykedve, hogy ne sérült, beteg
legyen általatok úgy várt gyermekeket!

Megszületés csak egy lélegzetvételnél,
s tiszta légútnál már nagyot lehet nyelni.
Meghallod örvendő, hogy felsír magzatod,
s halk tiltakozását ajándékba kapod.
Elválasztják tőled kis köldökzsinórját,
s büszkén mondhatod, hogy megjöttek a gólyák.
Aggódás ott rögtön anya elé térdel,
mert nem tudja, mi van s lesz majd gyermekével.
Ő rád néz, s megérint apró, kis kezével,
s nem gond nagy fájdalom, s az sem, hogy még
vérzel,

kis testét ölelve varázslatot érzel,
s csodás tekintete szívéhez vezérel.
Két karodba tartva e gyönyörű kincset,
úgy véled, földünkön nálánál itt nincs szebb.
Ösztönét követve ő rád bízta magát,
és akkor átszakad szeretetben a gát.
S már tudod, neked ez egy életre szóló.
Míg léted fonalát átvágja egy olló,
ő anyaként ismer, úgy látott meg téged,
s gyermeki léte lesz főfelelősséged.
S addig tart e kapocs, míg lezárul szemed,
és kötelességed percig sem feleded.

Móczár Csaba

Igazából a halál...

A kétezer-húszas években
mennyi halál vesz körül.
Arat a kaszás rendesen,
teli táncrendnek örül!

Haláltáncot lejtett
rokonnal, baráttal,
anyámmal, apámmal
de engem kifelejtett!

Eljön értem is egyszer,
hogy lelkem végleg táncba vigye,
és én mégsem ismerem fel,
nem lesz rajta fekete köpenye.

Mert igazából a halál,
ez a kegyetlen lélekkufár,
az utolsó lépéseknél már
hófehér balettcipőben jár...!

Egy kulturális (n)agymosás margójára

Felgyülemlett a szennyese! A népem szennyese!
 S mivel kitergetni nem lehet, hát mosásnak
 görbítettem a mosógép csövét.
 Bepakoltam dagadt ruháját másnak,
 miközben zenéjét hallgattam a padlásnak.
 Végre! A gép forog, az alkotó pihen.
 Zúg a Zanussi, nekimegy a falnak,
 nagyot koppan, azután elhallgat.
 A fogyasztói társadalomban a mosógépek korán
 hálnak.
 Tán ha magyar termék lett volna, mondjuk Lehel,
 kibírt volna még egy kűrt...
 nem hagyva maga után némi szennyest és űrt...
 mielőtt kileheli leheli lelkét.
 Mert bár fölül a Zanussi, a német gépek árja,
 és alul a víznek árja, azért a vízkő az úr!
 Így elkopott minden glazúr és csavar és remény,
 hogy lesz még tiszta ruha e mosógép tengelyén...
 De világosodik lassan az elmém, a mosógép oda...
 A szervizben szabadság van, ki meg-vezeti népét!
 Így magad, uram, ha szolgád nincs alapon
 nekilátok a fürdőszoba szegleten,
 s néhány szerszámmal meglepem magam magam.
 Mondom, magad, uram, ha szolgád nincs alapon
 a csavarokat ki- és becsavarom...
 A szervizben Szabadság! Így én... Szerelem! E kettő
 kell nekem!
 S annyi balszerencse közt, oly sok vízkő után
 megfolyva bár, de törve nem, éled
 a mosógép... alkatrész alkatrész után.
 Még vak volt a hajnal, szennyesszürke a ruha,
 de kéz kezét mos, és a gép újra a ruhát, melyet
 nyikorgó kosárba szedtem kissé bénán,
 és csak mentem, és teregettem némán...
 Később hallottam,
 amint ajkam gagyog,
 mert a gúny-a ragyog,
 s a kötél általi száradásra ítélt ruhák
 szürkesége elillan szépen,
 s kékítőt oldanak az ég vizében.
 Így nyafogok, s talán még nem késő,
 bízva, hogy a kultúra tengerében
 ez a csepp még nem a végső!

Molnár Ádám Csaba

Nihil

Fürge léptek. Folyó képek.
 Az egyke idő cikázva szalad.
 Prizma a ropogós téli szélben
 Hasítja szét a torzult téridőt.
 A vastag almát, annak szarvát.
 Fák ágai között át s át, de már a
 távolban kémlelik minden léptét –
 Azok! Azok a szürkék. Azok a
 Vastag toronymagasok! – Vörös
 Koronájuk vér lefelé a vékony testen,
 S így emelten gögös a füstölő
 Vulkán vakító, feketén hervadva.
 Dermedség. Fagyos erek tapadva
 A szik mélyen ültetett porkötegeiben,
 Mely reverzíven kúszva építőkocka
 Egy nagyobb egység végtelensötét
 kirakójában – az ég és kékfényes
 ecsetvonalai a túlvilági mellszobor
 Magasztos termete, márványos teste –
 Ez teszi a részt egésszé, ez a valós és
 Valótlan ködbe borult keresztmetszete.
 Folyik. Fuldokol. El nem apadna. Kés
 Az idő torkában – kegyetlen fuldoklás.
 A hasadás a valóság konstellációinak
 Lágú fátylán lengő álmodó por s
 Törmelék szeme láttára, a Fonál
 Könnyed tartásán elfekvő szépség.

Molnár Richárd

Takaródzó

Csak úgy lóg a függöny,
 Mintha
 Nem volna dolga más,
 Egy csárdában – mondják –
 Nem fér meg két dudás.

Legfőbb ok

Fejed a térdemen
 Megpihen,

Mint sötét ūrben a téridő,
Mindenem
Ez a röpke néhány perc,
Hirdetem,
Arcomon könnyű csorog,
Végtelen
A béke, ami átragyog
Mindenem,
Dicsérek mindent miattad,
Istenem.

Molnárné Király Márti

Milyen jó

Milyen jó az otthon és az itthon!
Szerencsés vagyok, hisz mindkettő enyém,
élő, létező és újjáteremtő,
de mindig általunk lesz lélegző remény.

Most ráérek, és szépen, nyugodtan
szemlélődöm az ablakon át.
Most ragyog a nap, és áttöri a fénye
a fák dús lomjának sátorát.

Most figyelhetem, hogy a háztetők is
békésen süttetik hasuk,
és elnézhetem, hogy a habos felhők
hálásak, nincsenek egymaguk.

Itt bent a házban most nagy a zsongás,
barátok jöttek, és víg a kacagás.
Élettel telik most is szülői házunk,
és örömtől terítve asztal s mi magunk.

Nagy-Rakita Melinda

Ha én festő lennék

Ha én festő lennék, mindig csak felhőket festenék,
Kimeríthetetlen csodák élnek az ég tetején.
Lefestném például azt a nagy szürkeséget ott,
Mely alól napfény sziporkázik elő, s vetít elénk
Sugárban fürdő végtelen tengert rongyos peremén.
S lefesteném én azt a kócos kis kutyát is amott,

Ki négy lábát szétdobva fekszik hátán, és várja,
Valaki végre cirógassa meg hófehér hasát,
S közben szürke csapzott fülei lobognak a szélben.
Vagy az az óriás kupac fehér tejszínhab torony,
Hát nem festői ecsetre való édes álom az?
Bár talán hiányzik róla néhány piros eperszem,
De nincs baj,
hiszen én azt könnyedén hozzáképezem.
S néha, amikor a szelek elfújja a felhőket,
Lefestném azt a mesebeli kék tavat, melyben
Tündérnépek járnak csábtáncot olykor álmainkban.
Amott pedig, hol magas házak karcollják az eget,
S antennák tetején fehér bojtos sapka integet,
Hívogatnak még festőt áhító szertelen csodák.
Mert estelente kéményükre ül a Nap, s míg pihen,
Értő művészre váró színes kavalkádot teremt.
Én pedig itt lent a földön, apró kis semmi ember,
Szájatva kutatom, mi minden zajlik még odafenn.
Hiszen ott van még, jaj, csak ki ne hagyjam,
a szívárvány,
Mi reményt ígér száz színben szikrázó szépségével.
Ha én festő lennék, mindig csak felhőket festenék.
De mert festő nem vagyok,
én csak bámulom a művet,
Amit egy láthatatlan művész varázsol az égre
Ábrándos, nyitott lelkű népek gyönyörűségére.

Naszvadi Judith

Tündér

Akartam tündér lenni,
nemcsak farsangon,
hanem úgy igazán.
Csupa jókat tenni
az év minden napján,
a szürkéken, a nehezezen is.
Ritkásan sikerült,
ezért szerényen lemondtam
róla, de azért még kerestem
fűben, fákön, csermelyekben
a csodatévő tündérek nyomát.

Szentkútra
jártunk anyával. Kopott málhás zsákokban
cipeltük
a pilisi vizet haza. Szerettük ezeket az utakat.

Én a kirándulást
vártam, ő a csodát. Mégsem ő, hanem én
láttam meg
a tündért a fák között. Más volt, mint a
mesekönyvekben.
Fény volt és libbenés. Nem beszéltem róla
senkinek, soha,
mert nem hiányzott a lekicsinylő szavak sora.
Pedig ott
volt, ebben egészen biztos vagyok. Rég jártam arra,
csak néha
álmodom magam oda, a szentkúti forrás vize fölé.

Ocsovai Ferenc

Esélyszomj

Szeretném, ha egyszer valaki
teljes szívéből s teljes lelkéből,
legalább nagyjából értene,
és komolyan venne végre;

ha borús tekintetem mögött
az egész viharos tengerként
háborgó és mennydörgő
mindenséget venné észre,

és nem pusztán pár csetlő-botló,
kósza benyomás alapján hozna
fejem fölött perdöntő ítéletet –
valakit, akivel együtt megfejtethjük
az érzelmek rácsos hálójában
vergődő, kiáltozó földi létemet,

hogyan ha eljő az idő, valódi arcomat
a szeszélyes sors felé fordítva én is
majd a derűs napfényre léphessek;
hogyan addig a néhány évig, amink még
hátravan, a többiekkel együtt legalább
egy kicsit én is álmodhassak és élhessek...

Petőfi sírjára

Fénylő ezüstcsillagként ragyogtál fel,
hogyan úgy vezesd ezt a szegény népet:
büszkén, keményen és lángoló arccal.

Nem alkudtál meg; neked a tágas világ
minden színe kellett, a Teljesség maga,
és nem érted be néhány olcsó kis rímmel,
falusi csendélettel vagy vidéki tusrajzzal.

Kiontották ifjú életedet,
de szívünkben szellemeddel
egészen meg mégsem haltál.

Kétszáz év telt el,
sugárzó kebleddel
nekünk mégis mindörökre
huszonhat éves maradtál.

Pálné Onódi Judit

Haikuk

A kedves

Kezem kezében
fejem válladra hajtva
csöndes szeretet

Gondolat pihen
szívednek dobbanását
érzem követem

Szemem lehunyva
ifjú mivoltod látom
ma is Teveled

Unokám

Nyílik az ajtó
csenget bár nem kellene
mosolyog szalad

Régen nem láttam
derékfájás nem számít
nyakamba ugrik

Két szeme csillog
karja szorosan ölel
„szeretlek, Mama”

Ferde házikó
virágok közt papírlapon
ugye milyen szép

Palacsinta sült
tányéron tekeredik
a legfinomabb

Plüssmackó helyett
feje ölembe hajtva
halkan dúdolok

Petrik István

Ellopott évszázad

Harangok, könnyek,
szívfájdalmak.
Vesztesek és győztes
birodalmak ...
Kisded játékok,
vonalzók, térkép.
„Békét” kötöttek,
hisz megígérték.
Irgalommentes,
nagyon hatásos...
Lett egy új ország.
Magával határos.
Folyamok, patakok,
papírhajócskák.
Darabokra tépve...
Fájdalmas valóság.
Győztesek gögje.
Vesztesek könnye.
Porig alázva,
de nem örökre!
Igaztalanul...
Szemünkbe hazudva...
Jövőt nem sejtve...
A múltat nem tudva...
Hazátlan népek
és néptelen hazák.
Földbe tiporva.
Lerombolt iskolák...
Eltitkolt könyvek,
betiltott himnuszok.
Bölcsőben ringatott

felsíró bánatok.
Temetők, fejfák,
ledőlt keresztek.
Összekulcsolt kézzel
Istent keresnek ...
Átkeresztelt falvak.
Betelepített népek.
Ledöntött emlékek,
könnyes szemű vénék...
Száz esztendőt loptak
meg régi magyar földet.
Kinek szíve helyén kő van,
az csak hazug békét köthet!
Párizsi kastélyok.
Diadalív, Szajna...
Adjatok IGAZAT!
A NÉPEM ezt akarja!

Radnai István

Kultúrrétegek kultúremberei

csontokkal csatáznak az ős-kőkorbán
házsongárd vagy a pozsonyi temetők
magyar nevek hálnak ki sorba
s tombol a bank is a vér-ripők

elveszik így is úgy is a földet
jelzálog vagy élettér hamis
történelem amit örökölték
a nyelv- és szívcsereáltak akik

most eladják akár a hegyeinket
ahol a kő sem marad marad
torzsalkodik és szavaz inger-
küszöb felett és alatt

ezért hamvasszuk el magunkat
s legyenek az agyagurnán spirálvonalak

*pirosló szőlő
levének új élete
torkomnak nedű*

(Torma Ágnes)

Tarnócziné Barabás Irén

Töredékek...

Ezüstös fényben úszik a hajnal,
maréknyi pára már pirosan ragyog,
a keleti horizont a fájdalmas csendben
narancsgömb képében megszüli a napot.

Ráönti ezernyi bíbor fényét a világra,
a mámoros reggel átlibeg az égen,
meglepő színekben sárgán, levendulakéken
ibolya illegeti szerény virágát a szélben.

A hajnal halkán
beül szívembe,
mint egy szép ígért,
növények levele
hajlik ívbe,
folyékony aranyként
árad felém a nap
szikrázó fénye.
Igéző zöld ez a tavaszi élet.
Termékeny, könnyű illatok
szállnak a friss,
azúrkék égre,
nagyot sóhajt a természet:
Végre!

A falak panasszal
átítatottan
az érzelmek
évek óta
holtan
mi tartja össze Őket
mégis máig,
hisz el sem jutnak
egy igaz imáig,
nem keresnek
a másik szemében álmat
nem vallják be
a póre igazságát,
a falon kívül maszkot,
jelmezt húznak,
nincs fontossága
egy ünnepi blúznak,
nemhogy a másokban,
magukban sem bíznak,

álmukban mindketten
nyugtalan vizeken járnak,
a kelő Napfénye gyújt talán
szemükben segítő
fényszikrákat

Torma Ágnes

Múló-létezés-szonett

Völgykatlan mélyén kietlen falvak,
idővel minden remény továbbáll,
kemencék cipókról álmodoznak,
kormos kéményekből már füst nem száll.

Bánatos szél fújja a felleget,
fű közt tücsök hegedűje néma,
aki előtt élete lepergett,
annak hiába üvölt sziréna.

Folyékony a lét, áttetsző cseppje
kezeink közül halkán kifolyik,
reménytelent nincs, ami meglepje,

percmutató kergeti tébolyig,
szóra nem nyílnak szorosra zárt ajkak,
miközben időnk tétovázva ballag.

Tormássy Erzsébet

**Szent Erzsébet asszony
(élt 24 évet)**

Szent Ezsébet asszony, magyar királyleány,
Az emléked előtt egy nemzet büszkén áll.

Isten kiválasztott, arany szívet kaptál,
S ameddig dobogott, Te adtál, csak adtál.

Megszántál nyomorgót, szenvedő beteget,
S nyomban kinyújtottad jóságos kezedet.

Boldog akkor voltál, hogy ha segítettél,
Gazdaggá csak az tett, ha bajt enyhítettél.

Csodáljuk, Erzsébet, röpke életedet,
Mely bőven elég volt, hogy meghódítsd az eget.

Tóth Mária

Dél

A Nap delelőre dagad,
Nagyhasú úr ott fenn.
Kerekded Napocska,
Vágyom a hosszú útra.
Bőröm szívja a sugaradat,
Összekapcsol egeken át.

Folyó

Folyó viszi lelkemet,
Folyó hozza lelkemet.
Csillagfolyó föl az égig.
De jó folyóban fürödni!
Meztelenül.
Vízesés alatt is,
Zuhogó esőben is,
Záporban is
Fürödni.
Szabad vagyok, Istenem!

Valentin István

Életerő

Szavaid ölelésében
Határtalan szeretet
Gyengéd lehelete nyugtat,
Az vagyok melletted,
Ki lenni szeretnék.

Betölt a valóság,
Melyet félve titkolok
Saját világom elől,
Papnőként vezetsz be
Az őszinteség szentélyébe,
Áldozom az igazság oltárán,
Templomodban jó ember leszek.

Szeretem, hogy ismersz,
Lényem meztelen előtted,
Vágyom gondolataidra,
Szemed rózsablakán át
Csodálom lelkedet,
Ereimben áramolsz,
Mint élő energia.

Varga Katalin

Északi-sarki fény (Aurora borealis)

Lankák mögött, ég aljának peremén,
fényár úszik alvó fáknak tetején.
Ki ott él rég, tán unja már a fénylő színek tengerét,
de én kérdően nézem a hullámoszlop tarka tengerét.

Szín-pántlikák játszanak az égbolt tarka tengerében,
színkavalkád korzózik a csillagoknak rejtekében.
Elménk halkán, gitárhúron éji zenét komponál,
s táncolnak a szín-pántlikák sötét éjnek hajnalán.

Ámulatba varázsol északi fény ragyogása,
olyan ez, mint boldog szerelmesek vallomása.
Én átszíneztem a billentyűket
a hagyományos zongorán,
így kék és zöld lett szobám fala
a színes hangok hallatán.

Ha új varázslat érinti a megbolydult lelkemet,
szinkópákat kottázok, és írok fura verseket.
A sok színes, fényes és forgó felhőt látva,
nekem az északi fény szín-pántlikák tánca.

*miért érdemes?
A percekért, amikor
mindenkit szeretsz
(Barna Júlia)*

Carl Astro (Wegenast Róbert)

Naplórészletek

1958. augusztus 5.

A kaposvári Csiky Gergely Színház hűvösen üres, a gazdasági iroda lézengő dolgozóin kívül egy lélek sem botorkál a folyosókon, a színpadon vagy az öltözők körül.

Rád gondolok, és köröttem egy vers sorai forognak akaratlanul:

Sok csend.
Mély víz.
Tág hurok.
Földíz.
Éjszaka,
És szürke reggel.
Vad király
Fekete sereggel.
Erdő és kopott mező,
Néha én,
Néha ő.

Teljesen néptelenek az előcsarnokok is, ahonnan szűk scenikus szobám nyílik. Évadnyitás csak szeptember tizenhatodikán lesz, mert ez a társulat egész nyáron Siófokon bódítja a nyaraló közönséget, s most szabadságon van. Én napok óta unatkozva a Zsilinszky utca végén csendesülő temető lombos, pihenő ligetecskéjébe járok rajzolni. Magányosan hullámozó fákat és sírdombokat simítok a kopott papírra, nagy ritkán sétáló vagy gyászoló emberek is kerülnek a tollam hegyére. Úri lakásomban esténként a konyhában H. úrral beszélgetek, vagy hallgatom, ahogy a feleségével ide a konyha asztalához várják az unokájukat, az idén érettségiző lányt.

Ő most még Fonyódligeten nyaral, de azt már tudom, hogy telenként itt lakik velük.

Nyári szünet van még itt a családban is. (...)

1958. szeptember 16.

Évadnyitás a kaposvári Csiky Gergely Színházban. Ülök a zajos nézőtérén. (...)

1958. szeptember – S. levele

Kedves Robikám!

Hosszas gondolkodás után úgy határoztam, hogy nem

fogadom el ajánlatod a kaposvári segédfestői állással kapcsolatban. Dehogy idáig nem írtam, annak nem ez volt az oka. Majdnem minden nap festeni jártam vagy legalább is úszni, csavarogni. Egy szigeten vagyunk, és van egy „sziklánk” egy fél kilométerre a tengerben. Oda úszunk ki néha erős hullámokban küszködve. (Egyszer a harmadik srác majdnem belefulladt, mert a hullám odacsapta a sziklaszigetünk egyik meredek szirtjéhez.)

Sokat festek. Az erőket festettem, a sziklák és hullámok összezsapását, a földre lapuló, a szélről szinte megfutamodó bozótot; a tengeri szelet, amint hullámokat tép. Néha alig bírtam megtartani a vásznat az orkánban. Nem akarok „tájat festeni”, így bizonyos szabadságot adtam magamnak a komponálásban, a stilizálásban és néha a színek felfogásában is. Fotózik is. Jóformán csak sziklát és tengert. Tengert és görcsös, törött, partra sodort ágakat. Meg vagyok velük elégedve.

A nyári terveinkbe a h. hellének belerontottak: nem kaptuk meg a görög vízumot. Így kénytelen voltam újra Párizsba felmenni, visszakérni pénzünket, és Chamonixba átutaltatni magunkat. (Párizsba a Provence-on keresztül hozott autón egy francia diák.) Soha ilyen nagyszerű szikár, majdnem szomorú napfényes tájon nem jártam. Van Gogh olajfái vonaglanak az oldalakon, a falvak a dombtetőn állnak. (Nem fekszenek!) Magas, egymáshoz nőtt kőházak csukottan és gögösen sorakoznak. Sok a lakatlan, elhagyott falu, mert a föld sovány, és a városi élet több pénzt ígér.

Most itt vagyunk Chamonixban pontosan a Mont Blance tövében. Persze Provence-szal nem tudnak vetekedni a fenyveses, vízeséses, gleccseres, havas hegycsúcs romantikus szépségei, nem is festettem még csak két kicsi erőltetett képet. Egy vízesést, amint fehéren táncol a sziklák geometrikus függőlegesei között és odébb szürke sziklákat. Kirándultunk is hatalmasakat. (Napi 9-10 óra járás.) Magas csúcsokat másztunk (a többes szám az öcsém miatt). A tenger végtelen vízszintese után a magasba törés gyönyörűségét kaptuk. Sajnos a havasi nap sebesre égette a számát. Most kicsit fáj, utálatos, és nagyon idegesít. Ma is csúcsok felé indultunk, de eső jött, és teljesen agyonázva jutottunk haza.

Szept. 6-án, vagyis holnap ér véget itteni 2 hetünk. Utána ha igaz, még 3 hetet csavargunk Isettán, sátorral. (Turin, Génua – Rapallo, Firenze, Velence) 1 hét pedig Svájcnak és a hazamenetelnek marad. Attól félek, útítervünkkel túl telhetetlenek voltunk, és csak egy felületes és fárasztó vágta lesz múzeumból dóm-

ba, és onnan az X emlékművekhez vissza. Sajnos, nem vagyok kíváncsi (még ha ez nevetségesen hangzik is) a reneszánsz Itáliára, de azért mégis kinyitom majd a szemem, és vigyázok, hogy ne vakon csörtető turista legyek. Jövőre már nem felfedezni szeretnék, hanem visszamenni.

Pénzügyileg egész katasztrofálisan állunk majd a nyár végén, és az sokkal fontosabb a fent írtaknál. Ezt ugyan még néha nem merem bevallani, hiszen tudod, milyen voltam, és azóta sokat nem változtam.

Okt. elején Párizsba megyünk, így csak írd oda. Ennél korábban leveledet nem kaphatom meg, így hát van rá majdnem 3 heted.

Örülnek, ha írnál: S

U.i. Én Gauguin nem nagyon szeretem; kicsit túl harmonikus, sima festészet az nekem.

Lazúrosan festesz a temperával?

Ha nem, hogy tudsz tüzes színeket elérni? Hány és kb. milyen színű tubusból állítod össze palettádat? Nekem a tempera kicsit fakó, és kicsit túl gyors technika, pedig az Akademián általában azzal dolgozom, mert az olaj drága, az aquarell pedig túl véletlenszerű.

Te mit festesz?

Megfestetted a 3 fekete papodat a sárga fal előtt?

1958. szeptember 22.

– B., most folytassa – hallom R. O. hangját, mikor az igazgatói iroda tárgyalóasztala mellé ülök a székre.

De B., a színház főfestője, nem folytatja, csak némán, keményen gyűlölködő arccal néz ki a nyitott ablakon át a park szélben susogó fáira.

– Valamit mondani akart az elébb – szól újra az igazgató.

– Meggondoltam – csikorogja a műterem vezetője.

– Akkor végeztünk is? – kérdi O.

– Igen – néz rám gyűlölettel T. B.

Percek múlva, mikor a csontos, szögletes férfi az ajtón túl van, R. O. annyit mond csak:

– Vigyázz vele, mert nagyon utál téged, de ne feledd, ott az ő műhelyében is te vagy a főnök. Menj be hozzájuk, és nézd meg, mit csinálnak ilyenkor munka nélkül.

A titkárságon Á. a papírjaiból fel sem nézve, mosolygós szemmel maga elé meredve halkan rám szól:

– Csak óvatosan bánjon vele, mert a gonoszok szerint a sorompónál ő lökte a vonat alá a maga elődjét. Tervező szeretne lenni.

Ennyi biztatás után leballagtam a városi tanács alagsorában szorongó festőterembe. Mikor beléptem,

B. azonnal felállt, és kiment a munka nélkül üresen kongó teremből. K. néni, a díszletvarrónő, egy sapkát horgolva magányosan ült az ablak alatt, V., a festéktörő asszony pedig a gurulós palettát takarította.

Mindketten felálltak.

– Volt-e mostanában maguknál valami munka? – kértem én halkan.

Mindkét asszony a fejét rázza.

Ekkor már az ajtóban áll T. B., és egy nyeles ecsettel felém bökkve annyit mond csak:

– Akkor is augusztus óta ez a munkahelyed.

Csak ha szükség van rám, szeretném mondani, de csak annyi jön ki csikorogva a számon:

– És itt a főnök is én vagyok.

1958. szeptember 23.

A festő lehunyja a szemét. A lámpa fénye közömbösen dereng a nagy rajzasztal felett, megvakult képzelete fáradtan küzd égő szemhéjai mögött. Megpróbálja feloldani a bénító görcsöt, ami újra és újra előnti az üres papírlap előtt, szabadulnia kell a félelemtől, a kínzó, ideges szorongástól, a gyomrában fuldokló gyenge remegéstől. Becsvágja keresi a véletlen képet, a felelőtlen fantázia látomását. Menekülve feláll, szemüvegét az asztalra teszi, ha dohányozna, most egy cigarettával bíbelődne, de így csak sétál az asztal körül, felülről nézi a feszes, hófehér lapot. Gyáva, fél a megvalósuló álmoktól.

Megfontoltan a szekrényhez megy, a vegyszeres üvegek között kotorászik, gyűrött festékes tubusait tologatja, puszta kezével törölgeti a port. Gondolatai az ábrándok közé hátrálnak, a távolság megnyugtatja, aztán úgy gondolja, holnap egyszerűbb lesz. A holnaphoz menekül.

1958. szeptember 24.

A festő megrendülten ül a telefirkált rajzasztal papírhegyei között, és megpróbálja egybeilleszteni a benne ezerfelé szakadt ötletek morzsáit.

A szertefoszló emlékek forgatagában tétova kézzel simítja egymás alá a zaklatott rajzokat, és míg a gondolatai gyűlnek, a mélyben lassan egygé válik minden érzés, szó, gondolat és emlék. Fejében a Cigánybáró köré lassan egy palota épül, és már a hangtalan érzései mélyén, felszakadt szívvel hallgatja a gyönyörű dallammá omlott vádiratot.

Egy óra múlva, mikor M., a rendező, az állványon a frissen kibomlott kéklő éjszakai tájat nézve az átírt

szövegkönyvet az asztalra teszi, a színházi álmom elindul a színpadon szorongó gépek és fények józan világa felé.

1958. szeptember 29.

Ma délelőtt nyakkendőmöt kötöttem egy halott úr inge fölé. H. bácsi, a házigazdám, fekete öltönyben elindult egy másik világ felé. Tegnap éjjel egy idegszagató kopogtatás után hétszáztizenöt lépést futottam az utcánkban sötétlő kórház ügyelete felé, hogy egy nehezen megtalált orvos még egy kis ideig közöttünk marasztalja a haldoklót.

Nem sikerült.

A lakásban azóta mély csend van, magamban ülök az ágyam szélén, és hallgatom a nagy kétszárnyú szobaajtó mögött hüppögő H. néni neszezéseit. Én Almácskát, ő J.-t, az unokáját és a halottas kocsit várjuk szorongva, de hiába, üres és halottas a ház, csak a tollam seerceg ezen a fehér, érzések nélküli papíron.

1958. október 4. versemlék

A kiszáradt, kormos földön

Mentünk előre én és Ő.

Odább valami furcsa fát

billentett meg a szél.

Olyan volt, mint egy emberi láb.

Éreztem, Ő fél.

Mégis mentünk tovább,

Mi ketten voltunk csak a földön.

Akkor csodálva láttuk meg a szobrot,

aki márványkézzel gyönyörű keblét takarta.

Éreztem, hogy Ő fél.

Mégis mentünk tovább,

Míg felkelt a nap. Akkor megálltunk.

Letakartuk lábunk nyomait,

És a kiszáradt, kormos földön hozzásimultam,

Hogy embert teremtsünk.

1958. október 7.

Állok a színházi műterem ajtajában. Hátamon a levett kabát és az úti zsákom. Körben a padlón a pénteken felfeszített és lealapozott háttérvászon érintetlenül nyúlik el, éppen úgy, ahogyan T. B.-val akkor abbahagytuk. K. néni a fűrészpóros kályha mellett ül, J. almát hámoz az ablakban.

– B. hol van? – kérdem meghökkentem néhány pillanat után.

– A héten még nem láttuk – mondja K. néni felállva.

– De hát kedd van – nézek rá.

– Szombaton felmondott – teszi le a kést J.

Néhány mély lélegzet után lepakolom a holmimat. Telefonálok a színház titkárságára. Á.

veszi fel a kagylót.

– B. nincs, azonnali hatállyal felmondott. Állítólag már a városban sincs.

– És a premier huszonnegyedikén?

– Premier lesz, magadra maradtál.

Leteszem a telefont. Most déli fél egy van, és szorongva leroskadok az asztal mögé. Három hét a bemutatóig. Meg kell nyugodnom.

Kínos, hogy a papír eltorzítja a gondolataimat, minden érzésem, ha leírom, idegen lesz tőlem. Szeretnék minden mondatot magyarázatokkal ellátni, lekottázni, mint egy dallamot, pedig semmit sem akarok most jobban, mint a csodásan-hirtelen támadt közelségünk melegében csak beszélni hozzád. Megfogni a kezéd. Rád zúdítani az egész zűrös gondolat-érzelem lavinát, ami bennem dül.

Elképzelek egy ormótlan asztal előtt egyedül ülni, látni, amint a papír fénye az arcodon tükröződik, és eszembe jut egy Tóth Árpád-vers:

„Magam vagyok. Nagyom.

Kicsordul a könnyem. Hagyom.

Viaszosvászon az asztalomon,

Farigcsálok lomhán egy dalon,

Róbert, szármalmas figura, én,

Én, én, én.

Magam vagyok a föld kerekén.”

1958. október 8.

Ősz van.

A kerék lebegett a tengely minden fordulata körül.

Újra ősz van – gondolta megállíthatatlanul.

Aztán mikor tovább kerekedett, és nyomában virágok hajlottak félre, azok pedig újabb karcsú gondolatokat szóttek, elveszve a távolság nagyszerű világtalanságába, ekkor váratlanul egy kegyetlen kő megmutatta előtte a hulló bükkfák korhadó ágait, és ez kettétörte a régi gondolatot.

Én vagyok Én, jutott az eszébe, és a következő kör már újabb érzést is hozott, amely hasonlított a szeretethez. Láta a fa lehullott, egymást szerető és féltő fekete ágai között azt az aggódó, furcsa, eddig ismeretlen érzést, amit eddig még önmagán körbe-körbe csikorogva soha felfedezni nem tudott. Akkor csendesen megállt, és csodálkozva figyelt a továbbra is gördülő, gyönyörű, messze illanó szavakra.

1958. október 24.

Ma, a premier napján délelőtt M. a kezembe nyomott egy szövegkönyvet. A kézzel írott címlapon nyomtatott betűkkel írva azt olvasom:

Cornellie, Pierre : Cid. Bemutató: 1958. XII.12.

(...)

Érzem a műterem megfogható, fojtott csendjét, amit csak egy festő ismerhet.

Odabent a lakás mélyén egy ajtó csapódik, alig halom, idegeimben érzéki izgalom vibrál, gondolataim között felrémlik Van Megeren, a hamisító, akiről a buszon olvastam, aki éveket szánt egy Vermeer-kép újraérezésére. (...)

1958. december 19.

Érzem, hogy a tudomány- megismerésdi játék csak „Az emberiség öncsodálata.”

Egy kémiai vegyület homályos információkat hordoz, ismeretlen parancsokat hoz. Ez a ribonukleinsav információrendszere.

Nevetséges emberi meghatározás, ami a felfedezés pillanatában elvonult.

És a művészet?

(...)

1958. december 30.

„Túl sokat tudunk már – gondolja a festő. – A nevetséges számok és az óvatos fogalmazás mögé bújnak a félelmetesen nagy sejtések.

Hó sokaság

Gani Zsuzsanna

Egy nap a varázslatos erdőben

(Országos 3. helyezett. Megjelent a Kacaj Panka Mesetára c. könyvben)

Beköszöntött a nyár. A nyártündér varázspálcájával arany sugarakat szórt a földre. Panka szülei úgy döntöttek, hogy kirándulni mennek a Gemenci-erdőbe. Nagyon izgatottak lettek a kicsi gyerekek, alig várták már, hogy megérkezzenek.

Ahogy kerekedtek a biciklivel egymás mögött haladva, sorban az út szélén, gyönyörködtek a meseszép nyár- és fűzfákban, a repkedő, csivitelő kismadarakban, közben vidáman énekeltek.

De szép is volt a táj, s micsoda friss, üde illat áradt! Hamarosan megérkeztek a rengetegbe, s a zsenge pázsitra letelepedtek. Megkérték a szüleiket arra, hogy elmehessenek egy kicsit körülnézni az erdő szélére. Miután engedélyt kaptak rá, szigorú feltételek mellett, megígérve, hogy azt be is tartják, elrobogtak.

Ahogy keresték a kincseket, észrevettek a földön egy hatalmas hím szarvasbogarát. Agancsos rágókáját meredeztette Panka felé.

– Milyen szép! – mondta, de nem bántotta.

Hamarosan egy orrszarvú bogárra bukkantak az öreg tölgy aljában. Alaposan megszemléltek a nagytőjükkel különös fejét, majd tovább sétáltak óvatosan, nesztelenül, figyelve a lábuk alá. – Milyen hatalmas tölgyfa, és milyen érdes a kérge! – mondta a kislány, közben óvatosan megsimogatta.

– Palkó, Panka, gyertek! Próbáljuk ki, átérjük-e a törzsét!

A három gyermek megpróbálta átölelni. Addig nyújtózkodtak, amíg csak sikerült.

– De jó móka volt! – nevettek a gyerekek. A kőrisfa kérgén egy hím pávaszemes lepke pihent széttárt szárnyakkal, amely bársonyos bordó volt, rajta nagy szemfoltokkal, közepén késsel.

Ahogy közelhajoltak, a lepke elrepült.

– Szaladjunk utána! – Vidáman futottak, de sajnos, nem sikerült utolérni.

Ekkor újabb játékot találtak ki.

– Keressünk lábnyomokat! – mondta Palkó. Így is tettek. Egy kis idő elteltével egy gyíkot pillantottak meg sütkérezni a napon. Ahogy közelítettek hozzá, az gyorsan eltűnt a kövek között. – Gyűjtsünk botokat,

gallyakat! – ajánlotta Palkó. Madarakat, virágokat, fákat raktak ki, s amikor megunták a játékot, odavitték az összegyűjtött rőzsét a szüleikhez. Egy arra kijelölt helyen felhalmozták őket, édesapja tüzet gyújtott, majd szalonnát sütöttek.

Miután jóllaktak, nagyon nagy gondossággal, odafigyeléssel a szüleik eloltották a tüzet. Még deledőn járt a nap, így ismét játszani ment a három lurkó. Szellő suhant el a fejük fölött, hajukba lágyan belekapott. Élvezték, ahogy a nap lágyan cirógatja arcukat. Gurgulázva kacagtak rajta a gyerekek. Kosarukba különböző formájú köveket gyűjtöttek, azután sok érdekes kisebb, nagyobb állatformákat raktak ki belőle. Versenyeztek, hogy kié lesz a legötletesebb.

Szüleiket kérték fel zsűrinek. Panka hernyót, Palkó rókát, Jankó szarvast rakott ki. Szüleik nem tudtak dönteni, ezért abban állapodtak meg, hogy aki kitalálja a találós kérdésre a választ, az fog nyerni. A gyerekek ráálltak.

„Agyara nagy, háta tüskés,
Kölyke csíkos, színe szürkés.

Orra korong, gombát túrja.
Éjszakánként földbe fúrja.”

– Hát a vaddisznó! – vágta rá Panka gyorsan. Így ő lett a győztes. A nap kezdett elbújni a bongyor bárányszerű mögé, ezért elhatározták, hogy elindulnak hazafelé. Összepakoltak, majd körülnéztek, hogy nem felejtettek-e a földön valamit. Figyeltek arra is, hogy szemét se maradjon, majd elindultak. Útközben még megálltak gyönyörködni a vízesésben. Vadszőlővel benőtt sziklafal tetejéről hullott alá a zuhatag. Ahogy Palkó jobbra tekintett, egy süncsaládot vett észre.

– Nézzétek! – Mindenki odapillantott.

– Ó, de édesek! – Komótosan, libasorban baktattak át a túloldalra.

– Húúú, és mennyien vannak! – mondta Panka. Jankó elkezdte számolni.

– Ott az anyuka legelöl, utána a kicsik: egy, kettő, három... hét. Ez aztán a népes család! – mondták vidáman, majd mentek tovább. Közben madárhangokat utánóztak.

– Huuuú, huuuú..., kááár, kááár...

Épp a kocsányos tölgyek mellett haladtak el, amikor Palkó valamit észrevett. Szólt a többieknek, hogy álljanak meg. Odament a fához, és kutatni kezdett a földön. Követte Panka és Jankó is.

A földön egy rétisasfióka hevert. Vajon mi történhetett? Jankónak eszébe jutott, hogy olvasta egy könyv-

ben, hogy a testvér kilökheti a másikat a fészekből. Lehet, hogy itt is ez történt? Mindenesetre segítenünk kell rajta, ez nem is kérdés. A fonott fűzfa kosárba óvatosan betették a fiókát, és odavitték a szüleikhez, hogy tanácsot kérjenek tőlük. Apukájuk nagyon megdicsérte őket.

Felhívták a tudakozót, aki megadta a madármentők címét. Elhatározták, hogy elviszik oda, hisz muszáj segítséget nyújtani. Így is tettek.

Az önkéntesek nagyon megdicsérték a gyerekeket, a szülők is büszkék voltak rájuk, majd tovább kerekkeztek egészen hazáig.

Mire hazaértek, már az ezüstös hold világított az égen. Ennyi kaland egy napra! – mondták nevetve, majd boldogan hajtották álomra a fejüket.

Aki nem hiszi, járjon utána!

Kovács F. István

Mircea

(Vukovár 2.)

Édes istenem, hányszor eszembe jutott az eltelt közel másfél évben! Finoman formált ovális arca, kissé tatáros járomcsontja, mélyen csillogó, hatalmas szeme, párnásan lágy ajka, fiúsra vágott, a legkisebb mozdulattól vagy szellőtől reppenő puha hajtincsei, súlyosan mozduló telt melle, termékenységet ígérő lágy ívű csipője... Képtelen voltam elfelejteni!

– Szállj ki! – mondta akkor halkan, és én rá sem nézve kifordultam a kocsiból, majd megálltam háttal a nyitott ajtónak, és vártam a lövést.

– Mire vársz? – kérdeztem tompa közönnyel, miközben a fiatal nyírfákat néztem, melyeknek lombját lustán gereblyézte a szeptemberi szél. És akkor felbőgött a motor...

Nem lepődtem meg. Már akkor sem, amikor elmondtam, hogy hiába szeret, meg kell ölnie. Aztán... valahogy, mintha kívülről láttam volna az egész jelenetet, a sírva elhajtó lányt, a mögötte lassan eloszló porfelhőt és a fekete vászontáskát a poros fűben.

Ötvenezer dollár volt benne. Ez sem nagyon érdekelt, de ha már ott volt, felvettem, és nem értettem semmit. Ha egyszer azt parancsolták, hogy öljön meg, hogy a fenébe kerül ide a pénz?! Nyilván „vérdíj”. De kinek a véréért és kinek a kezére?!

Nem értettem, na! De nem is érdekelt. Mondjuk, nem is kaptam rá választ soha, viszont sokáig úgy éreztem, azzal, hogy otthagytam, mintha a szívemet tépte volna ki, s arra gondoltam, jobb lett volna, ha valóban végez velem, nem csupán élőhalottat csinál belőlem.

Apám, persze, rögtön látta rajtam, hogy valami nem stimmel. Addig sem voltam túlságosan jó passzban. A válásunk Irmával, aztán az alakulat megszüntetése miatti kényszernyugdíjazásom, a baráti közösség széthullása nem használt nekem.

Ez a vukovári kaland már csak hab volt a tortán. Előtte egy ideig még vitt a lendület. Megvettem a szolgálati lakást, próbáltam felkutatni valami értelmesebb politikai csoportosulást – nem találtam.

Segítettem az öregemnek tyúkokat etetni, disznót hizlalni, gondozni a várossal szomszédos kis falusi „birtokát”, és akkor talált meg Romics, akivel régebben együtt jártunk vadászni. Anton az enyémhez hasonló zászlóalj erejű akciócsoportot vezetett Jugoszláviában, majd amikor szétesett az ország, otthagytam a szerbeket, és hazament Horvátországba. Egyenest bele a kirobbanó polgárháború sűrűjébe!

Szóval, az öregem nem hitt nekem. Amikor már vagy két hónapja nem szóltam egy szót sem arról, mit is kerestem „odalent”, látszólag beletörődött. Teltek, múltak a hónapok, de csak egyszer kérdezte meg, mi bánt, én viszont hallgattam. Most azonban a „térde közé fogott”. A konyhaasztalnál ücsörögtünk, iszogattuk a saját termésű savanyú bort, és bozontos ősz szemöldöke alól szúrósan fürkészett kék szemével. November vége volt, és odakint csendesen pilinckázott a hó.

– Mióta hazajöttél a horvátoktól, olyan vagy, mint egy üveg savanyúpaprika. Nem akarsz nekem mondani valamit arról, mi volt „odalent”?

– Semmi. Semmi, ami érdekelné téged, papa – válaszoltam a poharamba nézve.

– Vagyishogy nem tartozik rám, ugye? – dörmögte sértődötten.

– Nem ezt mondtam.

– Hanem? Eddig azt hittem, nemcsak az apád, hanem a barátod is vagyok.

Utoljára anyám temetésén sírtam, de ekkor elkezdtek potyogni a könnyeim. Keserű könnyek, bele a savanyú borba, apám pedig döbbenetesen nézett rám, majd

csak annyit mondott halkan:

– Beszélj, Imre! A hallgatás elemészt... tudom. És látom.

De én hallgattam. Szégyelltem a könnyeket és azt a mardosó gyengeséget, ami kibukott belőlem, ő viszont megérezte ezt, hiszen nála jobban senki sem ismert. Nehézkes mozdulattal felemelkedett, és amikor visszaült, anyám bekeretezett portréját tolta elém.

– Beszélj, fiam! Nem lehetek az anyád, mint a szólásban a „néma gyereknek”. Ő már elment, de tudom, nem hagyna szenvedni! Én pedig megígértem neki, hogy vigyázok rád. Beszélj!

Hosszasan néztem édesanyám mosolygó szemébe, és az a tekintet minden addigi gondolatot kisöpört a fejemből. Barna szemei derűt és nyugalmat sugároztak, mint mindig, amíg a betegség kegyetlen gyötrelmei markukba nem szorították. Negyvenéves volt, amikor meghalt, én meg tizenhat. Apám mellett álltam, amíg a sírásók formálták a kis halmot, és éreztem vállamon nyugvó karjának remegését. Ő akkor sem sírt.

Csak este lefekvés után hallottam a szomszéd szobából panaszos ümmögését, a férfisírás jellegzetes hangjait.

Amúgy mindig takarékosan bánt érzelmeivel, de tudtam, mekkora erő rejlik a szeretetében. Kemény ember volt, de sosem durva. Nem örült, hogy a katonai pályát választottam, de szabadon engedett utamra, és büszkén ölelt át az avatási ünnepség után. Tudtam, hogy bízik bennem, hogy igazi értő figyelemmel kíséri életpályámat, de talán most először volt biztos abban, hogy szükségem van a segítségére.

Szó nélkül felálltam hát, majd – ugyancsak szó nélkül – elé raktam a hazatérésemtől fogva érintetlenül maradt fekete táskát. Ott a horvát mezőn először és utoljára néztem bele, azóta hevert háborítatlanul a szekrény alsó polcán, melyben levedlett egyenruháim és egyéb „relikviáim” porosodtak. Nagy sóhajjal kinyitottam a két nikkelezett csatot, és kiborítottam az asztalra az ötven köteg tízdollárost.

De arra, hogy valami mást is rejt a táska, nem számítottam! És arra sem, hogy ez a „más” néhány olyan megválaszolatlan kérdésre derít fényt, amelyek megváltoztathatják az életemet. És nem is csak az enyémét!

A boríték a bankók közül éppen csak egyik sarkával kandikált ki, és amikor remegő kézzel érte nyúltam, megéreztem, hogy valami kemény lapot rejt. Idegesen téptem fel, és elhomályosuló szemmel néztem a képet, amely kicsúszott belőle. Hófehér hátoldala szabályos, „tanító néni” betűkkel ezt üzent: „Drága Major! Örökké a tiéd! Mira.”

A képen pedig mi ketten beszélgettünk a gubasevoi ház udvarán.

Hogy ki és mikor kaphatta le a jelenetet, fogalmam sem volt, de láttára – és persze az üzenetet olvasva valami olyan forróság öntött el, hogy legszívesebben ordítottam volna!

A pénzzel apám sem törődött. Olvasószemüvegét fölére akasztva a képet nézegette, többször is megfordítva, aztán halványan elmosolyodva rám nézett.

– És mikor hozod haza? Te... te „Major”?

– Hát... nem is tudom – dadogtam még mindig teljesen összezavarodva. – Több mint egy év eltelt azóta. Vajon vár-e még?

– Vár-e még??? – vont fel szemöldökét apám, aztán megkocogtatta a képre írt üzenetet. – Az „örökké” elég hosszú idő tud lenni, fiam! Karácsonyra itt legyen ez a szép kis virágszál!

Letisztult part

Máté Miklós

A visszhang visszaszól

Megálltam a visszhanggal szemben, és rákezdttem: „Mit nekem, te zordon Kárpátoknak fenyesekkel vadregényes tája...”

–... ája... ája... túúl... hosszúú... – visszhangozta.

– Elszabotálod a munkát! – förmedtem rá.

– Hatmillió éve dolgozom...zom...zom. Romlik a memóriám... riám... riám – mentegetődzött Echo. – Örülj, hogy ennyit teljesítek, kezdenek körbeépíteni... teni... teni.

– Szép vagy, gyönyörű vagy, Magyarország! – zendítettem rá.

– Kiváltképp az, ami már nem az – dünnyögte ő. – És ami meg az, az tele van szeméttel, hulladékkal. Te is egy sitthalmon állsz, nézd meg...meg!

Nagy lélegzetet vettem, és folytattam: „Ó, én szeretem a bús pesti népet”...

– Te magadat szereted – replikázott a visszhang.

– Pesti vagyok – mondtam röviden.

– Utaztál már a hetes buszon tömegben, hőségben?

– kérdezte. – Álltál már valahol sorban? Kalapáltak meg már rendőrök? Bunyóztál meccs után? Intézték ügyedet? Loptak már meg? Adtál kenőpénzt? Mentél ököltre parkolóhelyért? Volt társbérlőd?

– „Nem tudhatom, hogy másnak e tájék mit jelent” – próbálkoztam.

– ...s az rólad mit jelentett, mit jelentett, mit jelentett? – visszhangozta Echo. Kezdtém kifogyni a szóból.

– „Ej, mi a kő, tyúkanyó” – kaptam számra Petőfit.

– Csak nem vitt el az adó...azadó...azadó? – fejezte be a visszhang.

– „Termőékes ág” – vetettem közbe.

– Az bizony a bankvilág... a bankvilág... a bankvilág – röhögött föl.

– Nyújtsál kezet szenvedőnek: tyúkszemtapaszt szemfedőnek – pattant ki a számból meggondolatlanul.

– Ezt ki írta?

– Én – feleltem.

– Ez marhaság – mondta Echo. – Ne röhögtesz, mert ki van repedve a szááám...Szóóból is megárt asok... asok... asok... – halkult el végleg.

Cserni András

Egy attikai éjszaka

- Szép naplementénk van, nemde?
- Egyetérték. Ritkán süt ilyen bordóvörösén. S ahogy elvegyül benne a felsőbb tartományok élénkpirosa, ami lassan átkúszik ibolyába, majd sötétkékbe... Igazán csodálatos színvilág! Szinte költeménybe illő!
- Tudod, Horatius, hogy minek van még hasonlatos színe az égálgájához? Ennek a vörösbarnak, amit kifejezetten a tiszteletedre hozattam elő pincéből! Kiváló évjárat, az itáliai szőlő legjavából. Igyunk egy kupával!
- Ej, Gaius! Milyen házigazdának tűnik az, akinek asztalára a vendég helyezi le a bort?
- Milyen vendég az, ki nem kedveskedik ajándékkal régen látott barátjának. Különben is: a vacsorához megízleltük már Hellénföld nektárját, úgy helyes, hogy most Róma bora következzen. Mit szólsz hozzá?
- Nem bánom, legyen. Nagylelkűséged lekötelez.
- Add hát a kupádat! Teletöltöm, így ni! Legalább valami visszaidézi az egykori itáliai napok emlékét. Egészségedre!
- Egészségedre!
- No, hogy ízlik?
- Igazán kiváló! Bacchus arany ichorja se lehetne édeesebb, de erejét is érzem: föbe rúg már ily kevés, mint a megvadult krétai bika.
- Látom, nem változtál. Továbbra is szóvirágokban beszélsz.
- Aki egyszer a művészet oltárára helyezi életét, az el se mozdíthatja onnan többé. De ezt te is jól tudod, úgy vélem, hisz jómagad is művész vagy: a jó és méltányosság művésze.
- Ha így szemléljük, valóban. De kettőnk hivatása mégis némiképp más. Te a világ csodáit, érzéseid változékony tengerét öntöd szavakba, én pedig mindennapi életükhöz adok tanácsot az embereknek. Te egy másik világban jársz lélekben, én szigorúan ragaszkodom ehhez. Te az apró csodákat és szépségeket látod meg, én a releváns részleteket. Te gyönyörködtetésből üzöd művészeted, én a konfliktusok megoldása végett.
- Én mégis azt mondom, kettőnk művészete egy és ugyanaz. Hisz mindketten alapvetően az emberi természettel foglalkozunk. Gondolkodunk róla, próbáljuk megérteni, s e tudást felhasználni megfelelőképp.
- Az alap talán egy, de a módszer más. S így a

világsszemléletünk is az. Nézzünk pár példát! Vegyük például a naplementét. Mit mond neked?

– Megszámolhatatlan dolgot... A lassan hanyatló nap mindnyájunk közös sorsának, a halálnak metaforája. Ám mivel tudjuk, holnap felkel, egyúttal az újjászületés, a reményé is. És a színek! Ó, azok a mesélő színek! Oly gyönyörűen olvadnak egymásba, oly egyedi képet alkotnak, hogy öröm nézni. Naplemente... Odát kell írnom róla, azt hiszem...

– Na látod, erről beszéltem. Te érzelmeid függönyén át, majdhogynem érzélgősen tekintesz a világra. Sok szépséget látsz a naplementében, de mindez csak gazdag fantáziád képezte toldalék. Mert mi valójában a naplemente? Mint a neve is mutatja: a nap lehanyatlík. Az éj eljövételét jelzi, mely óvó intés minden aljas tolvajnak, hogy tetteknek ez órától kezdve súlyosabb következménye van – főleg, ha tetten érik őt. Ennyit jelent csak a naplemente.

– Na, de kérlek! Nem gondolkodhatsz örökké csak a jogról! Miért nem tudod egy csöpp ideig a szépet nézni a világban?

– Mert a jogász minden pillanatban jogász kell legyen. Aki váltogatja álarcait, az belezavarodik a szerepekbe, s ha e zavar épp egy per kellős közepén beállván ostobaságot mondok, jó nevem darabokra tör.

– Sivár lehet a világ szemednek, ha bármerre nézel, jogviszonyokat, jogalanyokat s jogi tényeket látsz.

– Azt hinnéd, de nincs így. A szépsége megvan ennek is. Jó tudni, hogy adott esetben mi a helyes döntés, mit szabad, mit nem... Mindez szép és hasznos. A jogtudomány az isteni és emberi dolgok ismeretének összessége.

– Milyen érdekes gondolat... De nem hasonlít ebben is a költészetre? Hisz egy himnuszban vagy ódában is egyesül a két szféra...

– Mindenáron el akarod velem fogadtatni, hogy jogász s a költő hasonló mesterséget űznek.

– Mert ez így van. Hisz mindketten fennköltén fogalmazunk, írunk, szavalunk. A különbség csak a célban, okban és stílusban érhető tetten. Ennyi változatosság viszont kell, hisz nélkül egyszínű lenne a világ. Képzeld, ha mindenki ugyanarra gondolna egy bárányfelhő láttán... Nem lehetne eredeti szonettet írni.

– Ha már itt tartunk... Érdekelne a véleményed egy esetről, amiben nemrég képviseltem valakit. Kíváncsi vagyok, hogy a te joghoz kevésbé értő művészi szemed milyen ítéletet hozna. De előtte engedd meg, hadd töltsék még egy kupával!

- Igazán rendes tőled! Hallgatlak.
- A személyek nevét természetesen nem hozhatom tudomásodra, így álneveket használok. Tehát a következő történt: Primus nagy ünnepséget szervezett a fia, Secundus március idusán esedékes születésnapjára. Elküldte a rabszolgáját, Tertium, hogy vásároljon aranytálakat a jeles alkalomra, aki Quartusnál talált is megfelelőeket, amiket kifizetett és hazaszállított. Azonban az ünnepség előtti napon feldúlva rontott be Primus házába Quintus, s azt állította, azokat a tálakat ő vette meg Quartustól azzal a feltétellel, hogy a mai napon szállítja el tőle. A kérdés tehát: ki tarthatja meg az aranytálakat?
- Ez aztán feladvány! De hadd kérdezzek még valamit: mindkét vevő kifizette a tálak árát?
- Így bizony.
- Hm. Úgy lenne igazságos, hogy osztozzanak rajta, s a hibázó összeget visszakapják Quartustól.
- Érdekes meglátás. Kicsit utópisztikus. Elárulom neked a jog jelenlegi állása alapján született megoldást: Quartus jogszerűen, tulajdonosként bonyolította le az első adásvételt. A másodiknál, mikor Primusnak adta el ugyanazon tárgyakat, már nem ő volt a tulajdonos, hisz eladta a tálakat Quintusnak. Vagyis az első vásárló joga erősebb. A tálakat Quartus kapja, Primus pedig beperelheti Quartust a vételár megtérítésére.
- De akkor hogy kap tálakat?
- Vezet másikat.
- Ej, milyen szögletesen gondolkoztok ti, jogászok!
- Nem inkább ti, költők vélekedtek mindenről túl szentimentálisan?
- Meglehet, igazad van mégis. Különbözőek vagyunk. Tényleg közös a gyökerünk, de más úton lépkedünk, más szemmel vizsgáljuk a világot. Egy nagy kérdés gyötör már csak. Szerinted lehet valaki egyszerre költő és jogász?
- Én úgy vélem, nem. Aki a jogot műveli, annak minden szava pontos és precíz kell legyen, nem élhet tehát sziporkázó szóvirágokkal és kétértelmű képekkel.
- Én pedig azt mondom, de! Mert a jog nem más, mint a törvények, a logika és az emberek ismerete, ez pedig mind megtanulható. Tanulni pedig mindenki tud, míg hexameterben verset írni csak a költő. Vagyis én éppúgy meg tudnám tanulni a te nagy tudományodat, s ki tudja, talán még jobb is lennék benne, mint te.
- Mintha a poétika nem lenne megtanulható...
- Érzék is kell ahhoz!
- Igen? Tegyük próbára! Elkezdem átadni neked jogi ismereteimet, majd utána választunk egy ügyet,

- s mindketten megoldást készítünk rá. Te pedig kioktatsz engem a versművelés titkairól, s írunk egy-egy ódát. Őt jogismerő dönt az első forduló győzteséről, s őt művészethez értő személy a másodikéről. Így eldől, melyikünk mestersége a nehezebb, s lehet-e valaki egyszerre jogász és költő.
- Nem bánom, legyen. Kezdjünk is neki!
- Lement már a nap, úgy látom...
- No és? Éjjel születnek a legforróbb gondolatok lázas és álmos öntudatlanságunkban! Ez az elme művelésének igazi ideje! Tölts hát még bort, és kezdjük!
- Hosszú lesz ez az éjszaka...
- Annál jobb: a tanulásra sose lehet elég időt szánni.

Kállay Gyopár

A pápai páva panasza

Ó, hogy kellett magát ez a foltostollú luvnya pulyka,
 Rikácsolva felszállt a kertbéli gémeskútra.
 Úgy forog ott körbe, mint egy jobbágyból lett kiskirály,
 Ó, Istenem, csak szállna innen messze már!
 Úgy kárál, trútól, mintha páva lenne,
 Egy cseppnyi jómodor sincsen benne.
 Fel-le jár, és borzolja koszlott tollát,
 A hamu nem ad neki semmilyen formát.
 Fodrász kéne és teljes manikűr,
 És máris nem lenne oly féleszű
 Ez a szőke tollú luvnya pulyka.
 S oly bűdös, oly gilisztaillatú ez,
 Mely nem méltó egy páva kontárhoz sem.
 Úgy illegeti itt magát, mint egy igazi tojó,
 Pedig nincs a földi fején igazi tollforgó.
 Oly peckesen jár,
 mint egy tollascsuikű trampli kakas,
 Pedig mindörökre csak egy pulyka marad!
 Nem oly elegáns, nem oly finom,
 Mint mi, a páva hölgyek,
 Kik túl szépek eme szürke földre.
 Tokája leng, mint a nylonzsák,
 Megállás nélkül itt kárál!
 Lába lúdtalp, hangja kappan, a melle tyúk,
 El innen le, luvnya pulyka, arra van a gyalogút!
 Legelteti rajta szemét a sok szotyolázó pávahím,
 Tolluk rázzák, s körbeállják,

érte dobban minden szív.
Ó, ti csalfák, ti tollforgató, gaz, tojástimró csődörök,
A pápai tenyészetben a díszpáva csőd örök.
Rázzátok csak tarka tolltok minden páva párjának,
Ágyő, kedves hímek, nem kelletek a dísztenyésztett
páváknak!
Te imitátor, te rút, te kiabáló luvnya dög,
Hangod ágyúként mennydörög,
De az Országos Pápai Szépségversenyen
Úgy káráltál a porondon állva,
Mint egy igazi, elegáns, délceg páva.
Nézte is a sok páváskodó díszmadár,
Ki ez az illegető, kinek csak a szája jár!
Széttárta farkát ez a toll nélküli imposztor,
Ám nem látszott más,
csak egy igazi, nagy tompor.
Mert ez a szőke madár nem tudta a trükköt,
hogy csak a páva hímnek nő
a püspökén igazi üstök,
Lám, így jár a kontár,
Ki más madár után jár,
Nem szégyellve magát
Illegeti kopasz farát.
De hiába játssza az úrit ő,
Nem lesz ebből soha egy impozáns úri nő.

Vízfüggöny

Molnár Ádám Csaba

Szabadversek ars poeticája (avagy a kortársi bizonytalanság)

Alkaioszl!

A bor, melyről te is zengted a dalokat,
Je t'adore, émedítő: mámort tartogat!
Szédülés, amit érzek. Helyben forgok.
Ez átverés. Elhangzottak kortyok?

Nem. Ez a világ már túl sebes számomra.
Mérem véralkoholszintem. Várok álmomra.
Mégis mi történt? Tán nem ittam volna?
Égisz védhetett ma. Deus ex machina.

Akkor mi tart ébren? Miért szólítalak?
Hatkor már kelek. Mégis megfosztanak
Gondolataim az álomtól. Kárhozat ez
Universatim, de az éjszakára kiképez.

Bocsáss, bocsáss meg! Strófáidat nem tartom.
Suttogás, amihez értek, s szavaimat pakolom.
Nem vagyok precíz, nem tudok a lanton,
Sem hárfán, és sorom nem disztichon.

Alkaioszl!

Bizakodom, hogy iratomat megértened,
S tán vele az újkort megszeretnéd.

Dunaparti sétány

Móczár Csaba rovata

Kedves versem

Mottó: „Ki tudja, miért szeretek úgy egy kedves versem, hogy százszor is elolvasom?”

(Máté Péter)

Rövidebb „kedveléssel” jelentkezem ezúttal – a nyárra való tekintettel. Azt hiszem, ilyenkor az emberek nem vágnak magvas gondolatokra, inkább csak egy könnyebb hangvételű írásra...vagy arra se...ezt már ki-ki eldönti maga...

Mindenekelőtt köszönöm az IRKA ítszéinek, hogy Rovatvezető Kitüntetést kaptam. Így már hivatalosan is van „rovat”-múltam, s ez lássuk be, ezerszer jobb, mintha rovott múltam lenne.

Nyári versválasztásom édesapám kedvenc költeménye. Ő ismertette meg velem Robert Burns nevét, aki ugyan skót költő volt, de a szavakkal, szerencsénkre, nem fukarkodott.

A napokban kaptam a feleségemtől két Burns-kötetet, és így égi jelnek vettem, hogy apu emlékének is adózva válasszam ezt a remekművet.

Robert Burns: Ha mennél hideg szélben

Ha mennél hideg szélben
a réten át, a réten át,
rád adnám kockás takaróm,
öleljen át, öleljen át!
S ha körülzúgna sors-vihar
rémségesen, rémségesen:
szívemben volna házad,
oszd meg velem, oszd meg velem!

Volna köröttem zord vadon,
sötét, veszett, sötét, veszett:
mennyország volna nékem az
együtt veled, együtt veled!
S ha volnék minden föld ura
az ég alatt, az ég alatt:
koronám legszebb ékköve
volnál magad, volnál magad!
(Fordította: Weöres Sándor)

Ez a vers átszólag egyszerű, kis szerelmes versnek tűnik – első olvasatra. De amint újra és újra olvassuk,

rájövünk, hogy egy tökéletesen megkomponált műről van szó.

A vers első két sora megteremt egy „SZÉL- sőséges”, veszélyes fizika helyzetet a költő kedvese számára.

A következő két sor azonnal védőn, óvón megoldást kínál a szeretett nőnek. Biztonságot, fizikai biztonságot sugallva, hogy vigyáz rá. Tán „skót” kockás takarót is érthetünk a védelem alatt, szimbolikusan bújtatva el a sorok között nemzeti és férfias büszkeségét Burnsnek – mint a nő nemes védelmezőjét.

Tovább folytatva (5- 6. sor) ismét helyzetteremtés: valami katasztrófa-strófa, amit szintén felold egy biztonságot, de most már fókuszáltan lelki biztonságot nyújtó mondattal (7- 8. sor). Érzelmi stabilitást sugallva a hölgynek, amely nagyon fontos a nő számára, hogy a férfi részéről a biztosíték meglegyen.

Az első versszak így nyolc sorával szoros egységet alkot. Bensőséges hangvételével Burns egyértelműsíti számunkra, hogy szereti a nőt, és személyesen vall neki érzelmeiről. A kettőzött szóismétlések – rímpárok pedig nyomatékosítják a fősodrású mondanivalót mind a külső-fizikai és a belső-lelki vonalon, amelyet párhuzamba állít egymással, még ha látszólag nem is illenének össze ezek a sorok, mégis a mesteri költői eszközök használata tökéletes egyensúlyt teremt a versben és az olvasó számára egyaránt.

A második versszak szerkezete ugyanarra a koncepcióra épül, mint az elsőé. Jelesül a nő, a választott nő imádata. De itt ezekben a sorokban már felfedezhetjük a szerelem fokozását, a nő piedesztálra emelését. Tulajdonképpen egy (mini)ódát olvashatunk itt az első négy soron át, ami a befejező négy sorral már (mini) himnuszi magasságokba emeli a szeretett nőt. A költő ugyanis itt szakít a földi dolgokkal. Nem elégszik meg a hétköznapi jelenségek szélsőséges bemutatásával és a bennük rejlő veszélyektől megóvó megoldás kínálásával, hanem más dimenzióba lép.

A mennyországot és a mindenség uralmát mutatja be, és azt, hogy az imádott nőért igába hajtana ezeket a természetfeletti hatalmakat, és a mennyországból érezné magát szerelmével, ha ezt a hatalmat odaadhatná érte, vagy megosztaná vele.

A vers utolsó négy sora leválik a földi lehetőségekről és annak összes eszközéről. És míg az előtte lévő négy sor, ugye, (mini) ódaszerű, mert személyes, magasztos, de emberléptékű, úgy az utolsó négy sor már

(mini) himnuszi, mert gyakorlatilag Istent megszemélyesítve emeli magához a kedvesét...

A kettőzött szóhasználat itt is tudatosan, a lélekre hatóan ég bele emlékezetünkbe – a már fentebb említett okok miatt (lásd első versszak).

Gyönyörű vers.

Látszólagos egyszerűségében egy tökéletes szerelmi vallomás, amely tizenhat sorban énekli meg a nőről, a nőnek a szavakat olyan érzelmi magasságokban, amit csak egy szerelmes ember érezhet, és adhat (Ó)da – feltétel nélkül, és mindent megadva...

Ezeket a gondolatokat juttatta eszembe Robert Burns, amikor kerestem a szavakat és azt a kockás takarót... Nos, rövidebb és könnyebb hangvételt ígértem.

De ez a Burns kitolt velem, mert sokkal mélyebbre látatott az érzelmek tengerében engem, mintsem azt gondoltam volna. S ha már érzelmek tengere – azt hiszem, ő egy igazi lélek-BÚVÁR is volt, aki nagyon jól elmerült ezekben a néha zavaros, néha viharos, néha nyugodt vagy épp a kristálytisztá szerelem tengerében, hogy mindig újabb és újabb igazgyöngyökkel bukkanjon fel, melyeket önzetlenül ajándékoz oda a tiszta szerelem nevében mindnyájunk számára...

Távoli Találkozás

Varga Katalin

Ketten

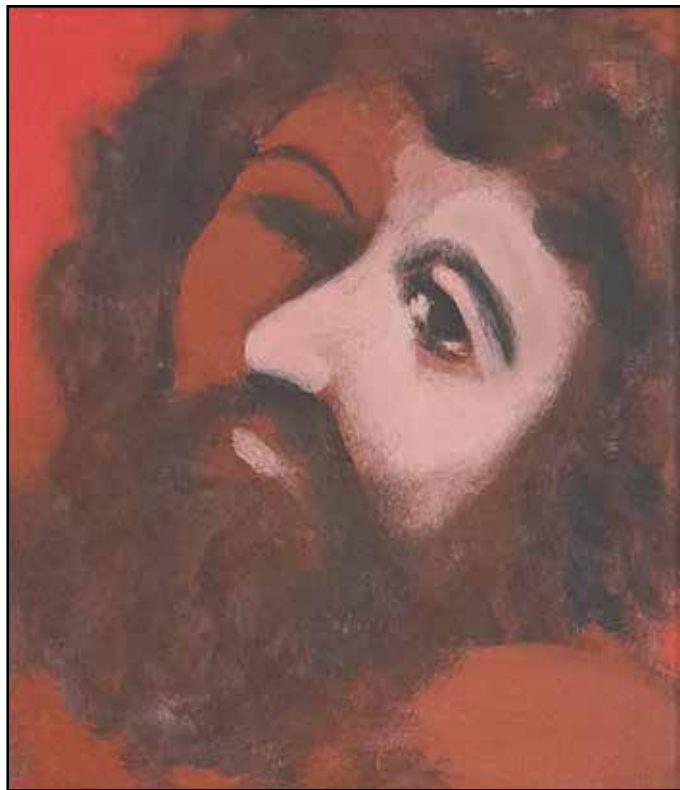
(Eöry Emil festményéhez)

Ketten egy egészek vagyunk,
egymás nélkül elhervadunk.
Szívem lángol tekinteted fényétől,
örökre nézel rám e festményből.

Keretbe foglaltam az arcodat,
és vele az élettel vívott harcodat.
Örökké már csak rám tekint szemed,
és nem felejttem a féltve őrzött neved.

Értem minden gondolatod,
jóban-rosszban veled vagyok.
A Mindenhatót arra kértem,
fogd a kezem e világi létben.

Meghallgatott a Jóisten,
itt vagyunk még mindketten.
E montázsban maradunk örökre,
büszkén tekintve a jobb jövőbe.

„Dicső neve költőfiadnak, anyám, soká, örökkön él”

Minthogy az IRKA irodalmi csoport, a KÉK meg a testvére, az idén pedig Petőfi Sándor 200. születésnapját ünnepeljük, adódott az ötlet: kiránduljunk Kiskőrösre.

Nagyrészt nyugdíjasok vagyunk, mindenki járt már korábban különféle Petőfi-emlékhelyeken, de olyan gyorsan változnak, újulnak meg a városok, hogy biztosak voltunk: lesz olyan nevezetesség, amelyet még nem látott mindenki.

(Ráadásul a mi családjunk szereti a termálfürdőket, előtte lévő évben élvezhettük Kiskőrös csodálatos gyógyvizét, és akkor már végignéztük a város újdonságait.)

Ahogy várható volt: a költő szülőháza, az emlékmúzeum sokaknak ismerős volt a csoportból, de a János Vitéz Látogatóközpont (csak néhány éve működik) elementáris erővel hatott mindenkire: nemcsak benne vagyunk az elbeszélő költemény eseményeiben, de számtalan ötlet, interaktív játék, kreativitást segítő módszerrel tesz kicsik és nagyok számára is élménnyé a művet.

A műfordítók szoborparkja különleges.

Nekünk, érdeieknek sokat számít Szendrey Júlia egész alakos szobra, hiszen Domonkos Béla bácsival baráti kapcsolatban álltunk – otthonában rendszeresen látogattuk, ő pedig gyakori vendége volt a Poly-Art-nak.

A Petőfi-év tiszteletére egy vadonatúj, 3D-s kiállítás is várta az érdeklődőket: 30 darab kétméteres hasáb áll a főtéren: a szemben lévő oldalakon részletesen Petőfi élete – rengeteg fotóval, a jobb oldalán a hasábnak térképek, a bal oldalán pedig az eseményhez tartozó vers dátummal...

Óriási munka, hatalmas élményt nyújtó, nekem ez volt új, és ez tetszett a legjobban.

Az egyik Poly-Art-tagunknak, Czabai Balázsnak barátai laknak Kiskőrösön.

Balázs közbenjárásával néhány érdekességet hoztak a kirándulásba.

Supka Évával – a város kulturális attaséjával találkoztunk a Petőfi-ház előtt.

Ő bemutatta Kiskőröst, mondott néhány érdekességet a város és a környék élő, kulturális hagyományairól.

Ezután Móczár Csaba elmondta Petőfi Sándor A költészet c. versét, majd elhelyeztünk egy koszorút a költő szülőházán – rajta a felirat a címben lévő híres sor.

A fakultatív programok közül a művelődési ház festménykiállítása volt népszerű (képzőművészek is voltak köztünk), valamint a veterán autók múzeuma.

Czabai Balázs barátaival, dr. Makkos Józseffel és kedves feleségével ismerkedtünk meg az általuk javasolt étteremben – szintén érdekes információkat kaptunk a város kulturális életéről. Lokálpatriótákkal találkozni, beszélgetni mindig fontos, hiszen mi magunk is néhányan azok vagyunk: dolgozunk a Helyi Értéktár gyarapításán és ápolásán.

A Poly-Art (benne az IRKA és a KÉK – irodalmárok és képzőművészek, valamint a Bíró András Baráti Társaság) 2015 óta tagja az Érdikumok csoportjának.

DLné

Ungváry Zsolt: Petőfi a Pilvaxban
című színdarabja
(azaz a Csuka Zoltán V. Könyvtárban)

Nem először ámulok el az Érdi VMG tehetségein. Nemcsak a diákokén.
Tehetséges diákokhoz tehetséges tanárok kellene, különben megbillen az aránypár – ez akár axióma is lehetne...

A 200 éves Petőfi kapcsán joggal kérdezhetjük Vörösmartyval: „Ment-e előrébb a világ?”

Mai életünknek és a 175 évvel ezelőttinek egymás mellé tévése – különleges párhuzam.

Technikai-műszaki-informatikai-közlekedési-gyógyítási téren óriási a fejlődés, a változás.

Az emberi oldalát, a humán szférát tekintve?

Még mindig téma a szabadság (a szólás- és a sajtó-), az egyenlőség, a testvériség, az egyetértés, az összefogás... Találó megállapítások, záporoztak a csillagos ötösök minden pillanatban.

Micsoda tehetségek vannak itt még!

Itt van például a tinédzserek árnyalt ábrázolása. Okosak, értik a világot, nem csak külsőségekben láznak (szakadt nadrág)... „Nemzeti őrsereg? Engem jobban érdekel a globális felmelegedés témája” – mondja az egyik.

Ungváry Zsolt, a szerző – az átlag érdi alig hallott róla eddig, pedig az Oktatási Hivatal honlapján olvashatók a darabjai. Nagyobb figyelmet érdemelne, ahogy a rendező, Dizseri Márta is. Kitűnő páros, bármelyik nagyvárosi nagyszínpadon megállják a helyüket.

Természetesen az örök fanyalgók ezúttal is hozták a formájukat: a diákok önmagukat adták, azért voltak olyan hitelesek, magabiztosak... Na, persze, nem is kell színpadi technikát tanulni, hanghordozást, magatartást, viselkedési formákat, csak bejönnek az utcáról, és adják magukat.

Mennyire kellene egy színház vagy egy kultúrpalota, vagy egy nagyobb könyvtár, turnézni lehetne ezzel a darabbal is, lenne bérletvásárlási lehetőség, mindenki látná (akár többször is), nem csak egyszeri esetben...

A közönség nagyon jól szórakozott, élvezte a poénokat, a diákok sziporkázó alakítását. A Petőfit játszó fiatal-ember tökéletes választásnak tűnt: szenvedélyesen lángolt, lobogó lendülete magával sodorta a hallgatóságot. Jó ötlet, hogy legalább könyvformában hozzáférhető, (újra)olvasható, bár a színpadi jelenlét rengeteget emel az élményen.

DLné

Az elveszett sziget

(kisregény, 1. rész)

Batta, 1831 nyarán

Vidra Miklós erőteljesen húzta az evezőket. Szerette ezeket a dunai hajnalokat.

A sűrű pára teljesen eltakarta a szigetet, ahova igyekezett. Ilyenkor nyaranta itt várta a napfelkeltét. Kedvenc helyére ült, egy nagy szürke köre. Csodálta, ahogy a nap vörös hidat rajzolt a vízre. Soha nem unta meg ezt a látványt, de nemcsak gyönyörködni jött, sokkal hétköznapiabb tevékenység miatt kelt fel hajnalok hajnalán. Halat kellett fognia, kicsiket reggelire, amit a nagyanyja megsózott, lisztben és piros paprikában megforgatott, és megsütötte a kemencében. Estére halászlét a nagyobb halakból főztek.

Ketten éltek a Fő utcán egy kicsi nádfedeles házban: Miklós, a 18 éves unoka és „Mámi”, a nagymamája. Apja még a napóleoni háborúban esett el, édesanyja nem élte túl a fia születését. Mámi vasszigorral, de nagy-nagy szeretettel nevelte egyetlen unokáját, akiből rendes, kedves, de nagyon visszafogott fiatalember lett.

Írásra, olvasásra, számolásra Marsai tanító úr okította – meg némi német nyelvre a hegyre vezető Gyorma utca és a Fő utca sarkán lévő épületben. Télen járt iskolába, mint a többi falusi gyerek. Tavasszal, nyáron és ősszel a határban dolgozott, művelte az ¼ telket, lova nem lévén az egy szem ökör segítségével. Szerencsére volt tejelő tehenük az istállóban, malacok, lábas jószág az ólban.

Mindent megtermeltek a háztartáshoz, amit tudtak, amit nem, azt megvették a zsidó boltostól. Az ¼ telkükkel nem tartoztak a telkes gazdákhöz, mert azoknak egész telkük volt, lovaik, marháik, sok földjük, szántók, legelők. A földön sokszor ház nélküli zselérek végezték a nehéz munkát némi bér és lakhatás fejében. Valahol a hátsó udvarban volt lehetőség.

Ilyen egész telkes gazda kilenc volt a faluban, hét szerb és két magyar.

Abból az egyiknek, Kurucz Jánosnak a leánya, Borbála, nagyon közel állt Miklós szívéhez. Közel nem merészkedett hozzá, csak messziről csodálta szépségét, ragyogó kék szemét. Ez a szem nem őt látta, hanem a fiatal, jóképű Szita Samut.

– Rám se néz, más legényen jár annak a lánynak az esze – kesergett magában, de ez az étvágyát azért nem vette el. Mámi mindig csomagolt neki egy darab kenyeret, szalonnát meg vöröshagymát, hogy „éhen ne haljon az a gyerek, amíg megsül a hal”.

Vizet nem vitt a Dunára, csak bögrét. Jobban is szeretette a folyó vizét, mint az ásott kútét, más volt az íze, érződött benne a Duna sokféle illata. Tiszta is, ezért még a halászlé is jobb lett tőle. Miklós szeretett itt élni, ugyan mást nem is ismert. Néha átmentek Érdre a hegyen keresztül, eladni a piacon a maradék zöldséget, tojást, túrót, tejfölt. Azon túl aztán nem is jártak. Vasárnaponként szépen kiöltözve ugyancsak Érdre jártak át, mert a faluban csak szerb templomot építettek vagy 80 éve a hívők. Iskola is sokkal hamarabb volt, mint magyar. Kilenc éve, hogy a község megvásárolta az épületet, és az itteni gyerekeknek nem kellett ezért is Érdre átjárni.

A hosszú téli estéken, mikor végzett az állatok etetésével, a Mámi meg morzsolta a kukoricát, Miklós olvasott a gyertya gyenge fényénél. Nemcsak könyvet, de újságot is. A zsidó boltos tartotta mindkettőt, bár nem sok érdeklődő akadt. Miklós minden sorát elolvasta.

– Meddig akarod még a szemed rontani, kis unokám? Mire annyi idős leszel, mint én, látni sem fogsz. Aztán mit ír az újság?

– Valahol a Felvidéken kitört a kolerajárvány. Lezárták a határokat. Katonák őrzik, hogy ne terjedjen tovább a kór. Az írják, sokan meghaltak. Valamilyen porral fertőtlenítik a kutakat. Mámi, akkor a vízzel is jöhet a Dunán. Ma is ittam belőle.

– Mentsen meg ettől minket a Jóisten – ijedt meg Mámi magára vetve a keresztet.

Megvolt a maga kuckójában Miklóssal, a kerttel, az állatokkal. Kutya meg macska mindig volt a háznál, néha több is a kelleténél. Nem volt szíve a kismacskákat, kiskutyákat zsákba kötve a Dunába fojtani, mint ahogy faluhelyen szokták.

– Péter, barátom, hát te hogy kerülsz haza? – örült meg Miklós. Suba Péter 18 évesen vágott neki a világnak öt évvel ezelőtt. Édesapja, az aranykezü asztalos híre már túlment a falu határain. Főleg módosabb gazdák készítették vele a szobabútorokat, tálalókat, cifra kelengyés ládákat és sok más mindent.

Péter egészen kisgyermek korától az apja mellett dolgozott, és korán kiderült rendkívüli tehetsége. Idővel elkerült külföldre mesterséget tanulni, főleg Bécsbe és Pozsonyba.

– Látom, még otthon sem voltál. Tarisznya a hátadon, por a cipődön. Honnan jössz?

– Érdtől gyalog, mert a ló, amivel Pozsonyból elindultam, kimúlt. Szegény pára. A hegyen át jöttem, most meg itt vagyok, végre ennyi idő után. Hát ti hogy megvagytok? Mámi él-e még?

– Él, nagyon jól van, de már idősödik, de te igencsak rosszul nézel ki, sápadt vagy, karikásak a szemeid.

– Nem is vagyok jól már napok óta. Fáj a hasam, hányingerem van, folyton csak innék. Biztosan a fáradtság. Majd anyám rendbe hoz. Kitekeri egy csirke nyakát, aztán főz belőle jó húslevest. Holnapra már jól is leszek az aratóbálra. Azért igyekeztem, hogy el ne mulasszam. Az is lehet, hogy valami rosszat ettem útközben.

– Vagy rosszat ittál. Honnan vettél vizet?

– Innen is, onnan is, ahol értem. Kutakból, de a Dunából is. Ebben a kulacsban van a maradék.

– Ezt már ne idd meg, otthon ihatsz friss hideg kútvizet.

Miklós a barátja homlokára tette a kezét.

– Nagyon forró vagy, szinte tüzelsz a láztól.

– Ugyan, csak nagyon meleg van. Hazamegyek, megmosakszom a kútnál, pihenek, meglásd, holnapra kutyabajom se lesz.

– Adja az Isten, hogy igazad legyen, ne az, amire gondolok.

– És mi lenne az?

– A kolera, barátom. A kolera.

(folyt. köv.)

*mi sajog itt
már nem tudom a bánat
melyik emléke*

(Barna Júlia)

Déliidő

Nincs idő

Hegytető

Helytörténeti séta Érd Óvárosában – Ábel András szavai alapján

Érd első iskolája előtt állunk. 1779-ben építi Illésházi István. A ferences rendiek látják el a tanítást. Egy későbbi korszakban világi plébánia lett, 1910-ig tartják itt az oktatást.

Akkor épül meg a II. Lajos Általános Iskola elődjének épülete. Működésének éppen 100. évfordulóján bezárták, a tanulókat szétszították a város iskolái között... 1910 után indult meg a parcellázás, majd a többi iskola megépítése is...

1846-ban Batthyány Fülöp herceg Vajtai Ferenc építészti kéri fel, hogy rajzolja le Érd nagyobb épületeit, és mérje fel. 42 épületet rajzol le, ebből öt az uradalom birtokában van, a többi az akkori mezővárosé.

A régi Érdet két-három bombatalálat érte a háború idején, az egyik éppen az iskola felső részét találta el. De nem csak így pusztul a város. Pár éve bontották le a Bethlen gróf által épített Levente üdülőt.

A mostani SZTK helyén állt dr. Medved István épülete. A Romics Imre név ellen nincs semmi kifogásom, ő is nagy tudású orvos volt, de Medved János egészen a nyilas hatalomátvételig karizmatikus orvosa a környéknek: Battának, Érdnek, Tárnoknak.

Az egész térséget ő gyógyította, persze, a lakosság létszáma nem volt akkora, mint most. Röntgenfelszereléssel és egy kis műtővel rendelkezett. Amikor elment, átadta az összes felszerelést az érdi előjáróságnak.

Megtisztelhetnék volna úgy az emléket, hogy róla nevezik el az új rendelőintézetet – ha már az ő házat alakították át.

(Az óvárosi templomnál)

Érdemes a templomot körbesétálni. 2012-ben fejeződött be a teljes körű felújítása, a restaurálás, a talajvíz elvezetése. 109 millió forintba került. Úgy folyt a pénz, mintha a vízcsapból ömlene. Látható, hogy minden repedés kiújult, pedig állítólag szakemberek tüntették el. A vízelvezetés nem működik, a második plébánosunk agyvérzést kapott a különböző hiányosságok miatt.

Viszont a belső rész nagyon szép munka: Derdák Éva falrestaurátor végezte, az oltárok felújítását Schrett László vezette le, úgy, ahogy a nagykönyvben meg van írva.

Érd legrégebbi templomában vagyunk. A török történetíró, Anastazio Georgiescu azt írja, hogy megszállt egy 12 kéményes karavánszerájban. Ez a mai Szentháromság (azaz a Hamza) téren állt, egy félig lebontott kőépület van a helyén.

Ez a kőépület volt Érd és Batta első kórháza. 1828-ban Batthány Fülöp építtette, majd a város 2012-ben odaadta egy kisiparosnak egy vályogházért cserébe, aki gyorsan lebontotta a tetejét. Az történt ugyanis, hogy írtunk a Kulturális Örökségvédelmi Hivatalnak, hogy védjék le, mert barokk stílusban épült a kórház felső része.

A hivatalnokok kijöttek, megtekintették a házat, és azt írták, hogy nem képvisel különösebb értéket. Aztán elnézést kértek, hogy nem azt a házat vizsgálták meg, amit mi írtunk nekik.

(Nevetés) A lényeg az, hogy a városi főépítési irodában is azt mondták, hogy ez valóban barokk ház. Most már évek óta tető nélkül áll.

Valóban ott volt az a bizonyos karavánszeráj, onnan indult el ez az Anastazio Georgiescu nevezetű úr körbe, és írja, hogy egy romos templomba tér be. Körülötte temető – körbekerítve vastag kőkerítéssel. Majd innen továbbmenve egy toronnyal ellátott, szintén romos templomot talál. Az Árpádok alatt ferences rendi szerzetesek éltek és dolgoztak itt, az ő templomuk alapjaira épült a mai formájában a Szent Mihály-templom. A rendházuk a plébánia helyén volt, és a mai termál szálló sarkától a Molnár utcáig állt az ún. Szent György-templom, ahonnan 1002-ben folyt be pápai tized a vatikáni iratok szerint.

Ezt a templomot a törökök lőpor tárolására használták. Aztán felrobbant.

Ez az úr már romjaiban látja 1626-ban.

Az 1720-as években az Ákosházy Sárkány Ambrus leányágú leszármazottjaként az érdi birtokra az Illésházi család tart igényt. Meg is kapja.

Illésházi Miklós keresi meg ezt a szerzetesrendet, és illíreket kér fel (nem rácokat), hogy ő házhelyet biztosít, ha a ferencesek embereket toboroznak, és újra benépesítik Érd és környékén lévő birtokát. A ferences rendi szerzetesek toboroznak is, és így kerülnek fel már a magukat horvátnak valló érdi, tököli, ercsi stb. őslakosok.

A ferencesekkel együtt érdi központtal kezd kialakulni itt a római katolikus élet.

A mai bezárt termál szálló sörözőjében tartják az istentiszteletet, szent miséket mindaddig, amíg ez a templom kész nem lesz. Lipis Boldizsár járja körbe

az Illésházi-birtokot, és az ő javaslata alapján a Szent György-templomot már nem hozzák rendbe, hanem ezt a ferences templomot javasolják rendbe tenni a lélekszám miatt.

Felépül a plébánia, és elkezdik ennek a templomnak az újjáépítését, javítását. 1723-ban fejeződik be a torony nélküli templom felépítése.

1779-ben a torony ajtajára ki van írva, hogy a tornyot az Illésházi család hozzáépíti.

Ferences szerzetesek látják el Sósút, Tárnok, Tököl promontor, egész Ercsiig a katolikus pasztorációt. Tehát Érd a központ.

Érdekes, hogy az egész 1900-as évek elejéig Tökölről egy gázlón keresztül át tudtak szekerstől jönni Érdre 1790-ben. Aztán felépül az ercsi Nagybaldogasszony-templom, Ercsi így leválik, és 1794-ben a székesfehérvári egyházmegye megalakulásával a ferences rend innen elköltözik Veszprémbe, és világi plébánosok látják el a szolgálatot.

Világi plébánosa Érdnek a ferences rendtől itt maradt Adorján Tomsics atya, a Szűz Mária-oltár előtt van eltemetve. Tehát ő lesz Érd városának első plébánosa. Két nevezetes halott van a templomban eltemetve: az egyik ő, a másik Illésházi Ferenc tízévesen meghalt gyermeke. A sírja a Jézus Szíve oltár alatt van, az emléktáblája pedig a háta mögött.

Ő arról nevezetes, hogy nagyon szép verset írt róla Virágh Benedek: a Dellinger János érdi plébános barátomnak címmel, amelyben céloz arra legendamonda világra, amit én is említettem már Érdde kapcsolatban, hogy milyen fiatalon kellett meghalnia az Illésházi gyermeknek.

Hadd meséljem el itt sztoriként, hogy gimnazista korunkban mindig kíváncsiak voltunk Kereskényi Gyula plébános úrra. Ő Érd első történetírója volt. A Magyar Tudományos Akadémia tagja, Arany Jánosnak és Jókainak jó barátja. Több egyházi könyvet írt, az 1876-os első őstörténeti kongresszusnak nagy szervezője.

Ő azt írja a Historia Domusban és a kiadott könyvében, hogy az altemplomba temették Illésházi Ferencet.

Össze-vissza kerestünk itt mindent fiatal korunkban, de az altemplomot nem találtuk. Örök bánat volt, hogy az én életemben megadatott: részt vehettem a templom belső restaurálásában valami isteni csoda folytán. Akkor restaurálták az egyetlen eredeti barokk oltárt

és a hátam mögött lévő Jézus Szíve oltárt is. Én maradtam egyedül a nagy kutatók közül, na, mondom, talán meglátom az altemplomot.

Hát szomorú lettem, mert az altemplom nem volt az oltár alatt, így a régészek nem nézték meg az Illésházi gyereknek a földi maradványait. Örök rejtély maradt Virágh Benedeknek az a célzása, hogy vajon megmérgezték-e a gyermeket vagy nem. Ugyanis volt egy elképzelés, hogy ebből az Illésházi gyermekből magyar királyt csinálnak.

Ezt a jezsuita szerzetesektől hallottuk, akik a látogatás közben beszélgettek. Kíváncsiságunk kielégületlen maradt.

Mária Terézia rendeletéig itt volt Érd városának a temetője. Az egész Szent Mihály téren és környékén 700 éven át temetkeztek: a gazdagabb polgárokat a templomon belül, a szegényebbeket kívülre.

Azt már a ferencesek írták, hogy nem volt kikövezve a padok alatt a templom belseje, a temetés idejére a padot felemelték, alátemettek. Jelzést se tettek, ki az elhunyt, legfeljebb az említésre méltó emberek testét feliratozták.

(folyt. köv.)

Forrás: 1026. Sz. Szent László Király Cserkészcsapat (Németh István)

Eső után

A homokzátony foglyai,

avagy Raisics és Muray kapitány hősi küzdelme a Johann Baptist gőzhajó kiszabadításáért Hamzsabégen

A Duna-Gőzhajózási Társaság Óbudán, a Magyar Királyság Hajógyári-szigetén hozta létre az első gőzhajó-építő gyárat, az „Óbudai Hajógyárat”. Ez volt a Habsburg Birodalom első ipari méretű vállalata, amely nagy jelentőséggel bírt a Duna hajózásában.

A Johann Baptist gőzhajó is ebben a hajógyárban épült: az egyik legnagyobb és legrpatinásabb volt a Társaság flottájában. Az 1853-ban építették, lenyűgöző látványa már messziről magára vonta a figyelmet. Szörnygőzösnek is nevezték a mérete miatt. A dunai hajózás történetének egyik legnagyobb lapátos gőzhajójaként vonult be a köztudatba. Hossza elérte a 64,08 métert, kerékház feletti szélessége 16,59 méter volt, míg a vázon mért szélessége 9,14 méter. Az ilyen nagyságú és erővel bíró vízi óriás azonnal megragadta az emberek képzeletét, és mindenki kíváncsian várta, hogy miként működik, és hogyan hódítja meg a Duna hullámain.

Motorja Ch. Morgan által gyártott Balance single-hengeres gőzgép volt, mely 501 PSi teljesítményt nyújtott. Ez a hatalmas erőforrás tette lehetővé a hajó hatékony és erőteljes haladását a Duna sodrásában. Kiváló mérnökök és mesteremberek dolgoztak a hajó elkészültén, azóta is a hajógyár jelentős mérőköve maradt. A Johann Baptist megtestesítette a korabeli technológia és mérnöki tudás csúcsát. Az elegáns kialakítás és az impozáns méretek egyaránt lenyűgözték az embereket, akik látták és utaztak rajta, mert régióközi utazásokra és áruszállításra szolgált.

Hajtóművének részletei sem voltak kevésbé lenyűgözőek. Álló kiegyensúlyozó gőzgépet kapott, mely 300 lóerő teljesítményre volt képes. Az 1,12 méter átmérőjű henger és a 3,35 méteres löket garantálta a folyón lévő hatékony mozgást. A lapátkerekek, melyek átmérője elérte az 8,53 métert, igazi látványosságot jelentettek. Ezek a hatalmas szerkezetek, ahogy a folyó vizét kavarták, és maguk mögött hagyták a habokat, lenyűgöző erőről és sebességről árulkodtak. Ám az igazán figyelemre méltó részlet a hajó magassága volt. Hatalmas törzsét 12,86 méteres magasságú szerkezet koronázta. Ez a gerinc, melyben a gőzgép kiegyensúlyozása történt, a hajónak stabilitást és biztonságot adott még a legzordabb vizeken is. A hajó az Al-Dunára járt, csak olyankor fért el a hidak alatt, ami-

kor alacsony volt a vízállás. A Duna felső szakaszán épült hidak még a legalacsonyabb vízállás esetén sem engedték át az óriást.

1872 telének végén járunk: a Johann Baptist és más gőzhajótársai még mindig várnak a folyó vízállásának megemelkedésére, hogy „kimenthessék” őket a szárazföldről. A Duna Gőzhajózási Társaság szakemberei és mérnökei figyelik a vízállás alakulását, és türelmesen várják, hogy végre elérkezzen a pillanat, amikor a hajókat visszahelyezhetik a Duna sodrába, folytathatják utazásaikat a Dunán és annak mellékfolyóin.

Ez a vészes apály azonban aggodalmat kelt a Társaság vezetőiben és a hajók legénységében. A főváros lakosai is izgatottan figyelik a vízállást, hiszen a folyó hozzáférést biztosít a kereskedelmi útvonalakhoz, és a mindennapi vízszükségletben is fontos szerepet játszik.

Vajon mikor emelkedik majd meg a víz eléggé ahhoz, hogy a Johann Baptist és társai ismét útra kelhessenek? És vajon miként hat ez a szárazság és a vízhiány a Duna-Gőzhajózási Társaság jövőjére? Csak az idő tudja megmondani.

Történetünk szerint tehát ezt a hajót és társait télen az Óbudai Hajógyárban tárolták a szárazföldön, ahol biztonságban voltak: így óvták őket a jeges ár és az esetleges vízállás-ingadozások okozta károktól. Ilyenkor végeztek felújítást és karbantartást is, hogy a következő szezonban ismét készen álljanak a hajózásra. Más vízi járműveket is készítettek és javítottak itt, ez a munka is fontos része volt a város gazdasági életének.

(Folyt.köv.)

Zsirai László

költő, a Magyar Írószövetség és a Magyar Művészeti Akadémia tagja

(Elhangzott Bíró András emléktáblája avatásán 2023. május 3-án Érden, a Bíró András Könyvtárházban tartott centenáriumi ünnepségen)

Szeretettel köszöntöm az egybegyűlt irodalombarátokat!

Bíró András költő, író, újságíró, lapszerkesztő személyében Érd Megyei Jogú Város egyik kimagasló jelentőségű egyéniségének centenáriumi ünneplésére jöttünk ma itt össze, aki pontosan a mai napon éppen száz esztendeje, 1923. május 3-án látta meg a napvilágot Székesfehérvárott. Senki nem tudhatta még akkor, hogy mi lesz a kisfiúból, ha nagy lesz.

Hazánk és a világ több városába vitte sorsa. Amint hagyatékban maradt – ha a mecénások jótékony kedve rávetül, idén talán megjelenő – életrajzi könyvének kéziratából tudom, hogy fiatalon bejárta Erdély jelentős részét, ahol lapszerkesztőségeknek értékesítette verseit. Persze, hogy verseket írt, hiszen anyai nagynénjában Ady Endre nagynénjét tisztelhetette. Valószínűleg nem a véletlennek tulajdonítható, hogy édesanyja, Péli Erzsébet is publikált írásműveket.

Bíró András a tehetségével korán, a '30-as évek közepétől kezdve már diákként is bizonyította, hogy a tiszta lelkű költők olyanok a magyar irodalomban, mint a csillagok az égen. Később, reményteljes ifjúként jelentkezett verseivel a Herczeg Ferenc-féle Új Időkben, és – többek között – a Magyar Múza, a Prohászka-mozgalom Új Élet című, irodalmi-világnézeti folyóirata, valamint a Zilahy Lajos alapította Magyar Ünnepek közölte verseit.

Műveiből, bármennyire viszontagságos társadalmi körülmények között születtek, sugárzik az életszeretet. Az Élő beszéd címmel, 1946 karácsonyán megjelent első verseskötete jelentős sikert eredményezett, Baumgarten-ösztöndíjat hozott számára. S hogy mennyire igazságtalan tud lenni a történelem sodorta sors, 1948-ban, a fordulat évében, politikai változás következtében, klerikális múltja miatt olyan neves polgári írók társaságában zárták ki az Írószövetségből, mint Herczeg Ferenc, Márai Sándor, Harsányi Zsolt, Mécs László vagy Zilahy Lajos, és több százan mások. Főszerepet játszott ebben az az indok, hogy a KALOT propagandaosztályának veze-

tőjeként, majd a Katolikus Parasztifjúság Szövetségét előkészítő bizottság főtitkáráként tevékenykedett.

A Találkozásaim című könyvében publikált fényképen Mindszenty bíboros úr társaságában látható; gyakori résztvevője volt Barankovics István összejöveteleinek. Mindezt a következő, sokak által nem kívánt rendszer az elhallgattatás módszerével büntette, ugyanis 36 éven keresztül nem jelenhetett meg könyve.

Ennek ellenére folytatta az írást, és 1982-ben, amikor a tiltottból a túrt kategóriába kerülhetett, megjelentette négy kiadást megért, A szépség ünnepe című második verseskötetét Reich Károly illusztrációival. Közben újságírói munkákból tartotta el a családját, A Kutya című népszerű magazin főszerkesztőjeként dolgozott.

Lankadatlan alkotókedve, töretlen szorgalma a tiltás alatt is működött. Így történhetett, hogy az 1989-es rendszerváltás az írás és a megjelenés szabad lehetőségét biztosította számára. Írószövetségi rehabilitációját követően, 1990 után sorozatosan adták ki műveit a könyvkiadók. Közülük kiemelkedő sikerrel járt a lőfőszékely Esztelneki család ezeréves történetét feldolgozó, Vér és ölelés című terjedelmes regénytrilógiája, és Bent a malomban örül a molnár című kötete, amelyben 1941 és 2011 között írott verseit gyűjtötte össze Tarján Tamás irodalomtörténész. Több versét megzenésítették. Kedves és tanulságos novellákat is írt. Életének viszontagságos éveit, a II. világháborúban tapasztalt borzalmakat több regényben dolgozta fel. Egyik kisregénye alapján forgatta Maár Gyula a Mannheimi Filmfesztiválon 1974-ben az elsőfilmes rendezők nagydíját elért, Végül című filmjét.

Az Új Tükör Klubok szervezésében, több irodalmi társaságban, lakóhelye közéletében is fontos szerepet vállaló író-költőt Magyar Köztársasági Ezüst Érdemkeresztrel, a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztjével, a Szent György Lovagrend nagykeresztjével és Érd Város Díszpolgára címmel tüntették ki. A Magyar Rádió örökös tiszteletbeli tagja. Elmondhatta magáról, hogy láthatta Krúdy Gyulát fiákerbe szállni a körúton, József Attila kézfogással dicsérte meg két versét, hallhatta Tamási Áron nótázását egy étteremben, és még életében könyvtárházat neveztek el róla. Egyszerűen, közérthetően fogalmazott, hogy bárki azonosulhasson gondolataival. „Pokolba a hóhérok! / S mindennel, mi ócska, gyarló! / Szeretetből rakott létünk / síron túl is maradandó” – írta A ma-

radandóság ígéretével című versében, és valóban azt vallotta, hogy a művészetben egyetlen általános értékmérő a lélek lírába ojtott szeretete.

Jótekonyságára példa a Virágos Város mozgalom szervezése. A szép magyar vers- és prózamondásért elnevezéssel pedig 2004-ben alapítványt tett feleségével az érdi iskolák tanulóinak jutalmazására.

Ahogy az Ercsi úti temetőben 2016. július 11-én, András bátyánk ravatalánál felidéztem: a vele folytatott legutolsó telefonbeszélgetésünk alkalmával örömet fejezte ki arra a hírre, hogy az ország nagyvárosaiban tartott könyvbemutatóimon beszéltem munkásságáról a közönségnek.

Ma is a fülemben cseng utolsó mondata: „A verseim talán túlélnek engem.” Rajtunk, az utódnemzedékeken múlik, hogy így legyen, hogy rá is vonatkozzon Bárdosi Németh János Örök barátaim című versének egyik meghatóan szép szakasza: „Nem éltek már, de él a művetek, / egy édes rím vagy forró pillanat / az élők közé újra visszaad, / és úgy dobog a szívetek helyett.”

Köszönöm figyelmüket!

**Dr. Csőzik László polgármester
emléktábla-avató beszéde
(részlet)**

Bíró András kifogyhatatlan anekdotái, humoros megjegyzései, élménydús versmondásai az élet sava-borsát adták. Mellette nem volt unalom.

A neves érdi író ma lenne 100 éves, sajnos, már 7 éve nincs velünk. Jó párszor meghívott az érdligeti házába, sokat beszélgettünk a magyar történelemről, elsősorban egyik kimagasló alakjáról, Apponyi Albert grófról, aki a párizsi békekonferencián a magyar delegáció vezetőjeként sziszifuszi küzdelmet vívott, hogy ne csonkítsák meg Magyarországot. Bandi bácsi nagynénje Apponyi titkárnője volt.

Bíró András igen hosszú és tartalmas életet élt, a 20. század egyik jeles tanúja volt. Az életére és egzisztenciájára törő rendszerek túlélője.

Túlélte a háborút és a munkaszolgálatot. Túlélte a 36 évig tartó írói szilenciumot, a kirúgást az Írószövetségből. Azt, hogy pályáján megpróbálják ellehetetleníteni.

Teremtő génusz volt. Újságíróként, lapalapítóként, közösségsszervezőként is nagyot alkotott. Amit Érdért és Érden tett, önmagában elég lenne életműnek.

A hetvenes évek elejétől folyamatosan bombázta a lapokat, a nyilvánosságot Érd városi rangra emeléséért. 1973-ban megalapította Érd Baráti Körét.

Főszerkesztőként vezette az Érdi Újságot, előtte megalapította az Érdi Polgárt. Rengeteget írt, rengeteget tett környezete épüléséért-szépüléséért.

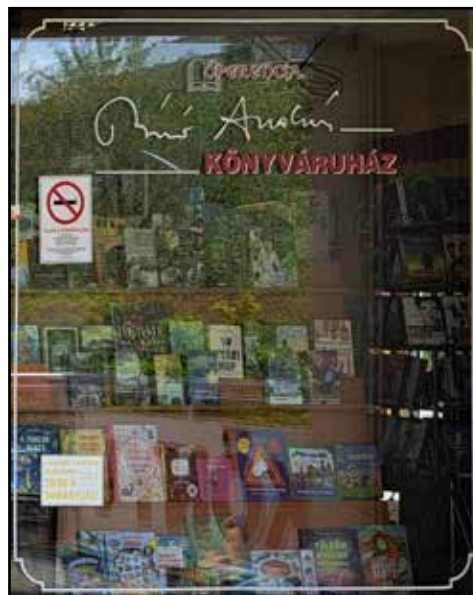
Részt vett az érdi művészek, írók, gondolkodók eszmélésében, szervezésében, egymásra találásában.

Feleségével együtt alapítványt hozott létre az érdi diákoknak.

2000-ben megalapította a Virágos Város mozgalmat. Százszorosan is megérdemli, hogy emléktáblával tisztelegjünk előtte.

Köszönöm a könyvtárhoz munkatársainak, a Poly-Art Alapítványnak, a KÉK-nek, az IRKA-nak, a Bíró András Baráti Társaság tagjainak, az írói hagyatékát kezelő Daróci Lajosnének, hogy tovább éltetik örökségét.

Remélem, sőt őszintén hiszem: Érden mindig lesznek, akik Bíró András városzépítő, közösségépítő, a nyilvánosságot okosan használó képességét elsajátítják – és majd tovább viszik.

Kalandozásaim – Kambodzsa

Ez az ország úgy maradt meg emlékezetemben, mint egy olyan hely, amelynek népei a történelem útvesztőiben bolyongva hol a csodák birodalmát építették fel, hol pedig megjárták a poklok poklát.

Kambodzsa területe közel kétszer akkora, mint Magyarorszáé. Lakossága nagyjából másfélszerese a miénknek. Fővárosa Phnompen. Alkotmányos monarchia, királya 2004 októbere óta Norodom Szihamoni, akinek túl sok beleszólása az ország életébe nincsen. Feladata többnyire a reprezentációban merül ki. Ő nevezi ki – a Nemzetgyűlés jóváhagyása után – a miniszterelnököt, aki az ország valódi vezetője.

Az lakosság 97,6%-a khmer nemzetiségű. Hivatalos nyelv a khmer, de a lakosságnak meglepően nagy része beszéli az angolt. Még az egészen kicsi gyerekek is gyakran ezen a nyelven szólítják meg a turistákat. Ma már az angol háttérbe szorítja a franciát, amely az 1863-tól egészen 1953-ig tartó francia gyarmati időszak hozadékaként sokáig hivatalos nyelv is volt.

Az ország a trópusi monszun övezetben fekszik, ahol a legmagasabb hőmérséklet napközben 30-35 Celsius fok, az éjszakai minimum 20-25 fok. Így aztán mi sem fáztunk egyetlen percig sem. A legtöbb csapadék szeptemberben és októberben hullik. November már a száraz évszakra esik, ezért utunk során esőre nem számítottunk. Azért egyszer mégis kaptunk egy gyors sűrű záport. Mondhatom, igazán jólesett abban a száraz melegben.

A kambodzsai Siem Reapbe repülővel érkeztünk, és itt azonnal kézzelfogható közelségbe kerültünk az ország egyedülálló csodavilágával. A százhetvenezer lakosú kisváros neve (*Sziám által legyőzött*) a kambodzsai királyság egy meghatározó történelmi eseményére utal, ám nemcsak nevében őrzi a múltat. Mellette terül el Angkor templomvárosa. Ez a különleges épületkomplexum 1992 óta a világörökség része.

Angkor: a khmer birodalom fővárosa volt a kilencedik századtól egészen a tizenötödik század közepéig, amikor a sziámi thaiok megtámadták, és héthónapos ostrom után legyőzték. A város, amelynek fénykorában közel egymillió lakosa volt, a vereség után elnéptelenedett, és a khmerek új fővárost alapítottak, a mai Phnompen közelében.

Az egymást váltó khmer uralkodók hol építették, hol lerombolták, hol meg újjáépítették Angkort. Néha a

régi helyén, máskor egy kicsit távolabb. A templomokat kőből emelték, a házak fából készültek. Még a királyi palota is fából volt. A faépítményeket a természet az évszázadok során teljesen eltüntette, míg a kőtemplomok megmaradtak, bár a dzsungel hosszú időre magába rejtette őket.

A legenda egy francia természettudós, Henri Mouhotnak tulajdonítja Angkor felfedezését, pedig valójában először egy francia misszionárius Charles-Emile Bouvilleaux adott hírt róla a nagyvilágnak. Ráadásul a helyiek előtt soha nem volt titok a templomváros létezése, sőt vallási célra mindig is használták egyes részeit.

A huszadik század elején egy közel kétszáz négyzetkilométernyi területet megtisztítottak az őserdőtől, és napvilágra került a világ legnagyobb vallási célú létesítménye, Angkor Wat (*angkor=főváros, wat=templom*) templomegyüttese, amely II. Szurjavarman (*a győzelem által védett*) király uralkodása (1113–1150) alatt épült.

Angkor legelső épületei agyagtéglából készültek. Az építők által később használt homokkövet a közeli hegyekből vízi úton, csatornákon szállították. A hegyből kivágott óriási kőtömböket több helyen átlukasztották, és a lyukakba hosszú rudakat dugtak. Ezekhez láncokat erősítettek, és a szárazföldön elefántokkal vontatták az építkezéshez. Az elefántos terasz szinte teljes épségben megmaradt oszlopain ma is jól láthatók a lyukak.

Egy másik építőanyag a lávakő (laterit) volt, amelyet főként díszítésre használtak. A vasérc tartalmú, vöröses színű agyag nedvesen jól formázható, a napon szárítva azonban kőkeménységűvé válik. Az épületek külső felületén található számtalan szobrot – például a fedetlen keblű égi táncosnők ezreit – lateritből faragták ki. Angkor Wat falait kétezer négyzetméter dombormű és szobor díszíti.

Az ősi falak között állandó lakók a majmok, amelyek félelem nélkül, gyakran tolakodóan mászkálnak a turisták között. Mindenre felmásznak, ott jártunkkor éppen a parkoló motorok üléseit próbálgatták, elég kényelmesek-e. Barátkozni nem érdemes velük, mert szeretnek beleharapni az adakozó kézbe.

A Khmer birodalom nem volt mentes harcoktól, egymást váltó uralkodóktól, akik mind törekedtek arra, hogy megörökítsék uralkodásukat, bizonyítsák vallá-

sos hitüket és saját nagyságukat. Így tett VII. Dzsjavarman (1181-1219) király is, akinek Angkor Thom, a Khmer Birodalom utolsó fővárosának megalapítását köszönhetjük.

Hatalmas, tiszteletet parancsoló kőbe faragott arcok tekintenek ránk félig lezárt szemhéjaik alól a tornyok magasából. A folyosók homályában és a négyszögletű udvarok keresztmetszetében gyakran bukkanhatunk a Siva istennőt szimbolizáló lingam (kőből faragott fallosz) alakra is. Hatalmas domborművek örökítik meg a Rámájana (*Ráma utazása – ősi szanszkrit epikus mű*) mesevilágát.

Angkor Thom közelében, a keleti Baraj (víztározó) mellett található a Ta Prohm mahájána buddhista templom-kolostor, amelyet abban az állapotában láthatunk, ahogy az 1860-as évek elején a régészek az őserdőben rátaláltak. Időtlen és döbbenetes látvány. A természet visszavette az ember által elfoglalt területét. Számomra A dzsungel könyve kelt életre, amikor a hatalmas, égbe törő fák által körbefont kőfalak között sétáltunk.

Következő felfedező utunk a Tonle Sap (khmer nyelven: Édesvízi folyam) világába vezetett. Ez valójában egy édesvízű tó a kambodzsai síkság közepén, amely az ország és egyben egész Délkelet-Ázsia legnagyobb tava. Vízfelülete a száraz évszakban 2500-2700 km², az esős évszak vége felé azonban elérheti a 16 000 km²-t is. A tavat egy ugyanerre a névre hallgató száz kilométernél is hosszabb folyó köti össze a Mekonggal. A tó vize az év legnagyobb részében a Tonle Sap folyón folyik a Mekongba. A monszun idején azonban a folyó megváltoztatja folyásirányát, és a Mekong vizét szállítja a tóba. Ez az egyedülálló természeti jelenség egészen novemberig így marad. Csak akkor áll vissza az eredeti állapot, amikor a folyó vízszintje a tó vízszintje alá süllyed.

A csónakból bepillanthattunk a tó vizére települt falvak életébe. A cölöpökön álló fából és bádogból készült, néhány négyzetméteres, többnyire egyterű házakban népes családok laknak. Életük a vízen zajlik, a falvakhoz általában iskola és egyéb közösségi épület is tartozik. Fő foglalkozásuk a halászat.

A következő napon Phnom Penhbe utaztunk. Itt is alkalmunk volt megtekinteni számtalan páratlan történelmi emléket. Megnéztük a Királyi Palota csodálatos épületegyüttesét, napfényes, virágos parkját. Elmentünk az Ezüst Pagodához és a Nemzeti Múzeumba. Az ősi szentély, Wat Phnom közelében, meg-

látogattuk a híres Központi Piacot, amely 1937-ben épült, és megnyitásakor Ázsia legnagyobb piacépületének tartották.

A legmélyebb hatást mégis a Toul Sleng Emlékmúzeum tette rám. Ez a látogatás felfedte előttem Kambodzsa poklát. Azóta sem tudok döbbenet nélkül visszagondolni erre az élményre.

Az emlékmúzeum a vörös khmerek alig négyéves uralmának mementója. Bár Kambodzsa történelmét számtalan véres háború tarkítja, mégis a Pol Pot vezette Demokratikus Kambodzsa nevű állam 1975-1979 közötti működése az ország történelmének a legsötétebb, legvéresebb időszaka volt. A vörös khmerek egy agrárparaszti kommunista országot terveztek létrehozni, amelyben nincs szükség tudósokra, tanárookra, vallási vezetőkre. Őket brutális módon irtották. Ellenességnek számított az is, aki nem khmer nemzetiségű volt éppúgy, mint az, aki akárcsak vélt kapcsolatban állt a nyugattal. Ezeken kívül bárki, akit megvádoltak azzal, hogy a rendszer ellensége. Gyakran elég volt csak szemüvegesnek lenni a haláltáborba kerüléshez. Óvatos becslések szerint másfél millió embert kínoztak halálra, gyilkoltak meg ez alatt a négy év alatt, de vannak olyan adatok is, amelyek szerint az ország lakosságának egyharmadát irtották ki.

A Toul Sleng emlékmúzeum épületében, amely valaha iskolaként működött, volt Pol Pot legkegyetlenebb börtöne. A börtönt eredeti formájában őrizték meg. A vastag szögesdrót kötegek a kerítéseken ma is riasztóan hatnak. Végigjárhattuk az osztálytermeteket, amelyeket hevenyészett téglafalakkal alig egy négyzetméter alapú cellákra osztottak. A falba rögzített vaskarikákhoz láncolták azokat, akik ide bekerültek. Láthatjuk a kínzóeszközöket és azoknak a fényképeit is, akiket itt kínoztak halálra. Azzal a paravánnal szemben, amelyen az ő fotóik vannak, állnak a tablók börtönőreik képeivel. Megdöbbenően fiatal arcok tekintenek ránk ezekről. Fiúk és lányok, férfiak és asszonyok, akiket magával ragadott a gonoszság, akik a legkegyetlenebb válogatott kínzásoknak vetették alá saját honfitársaikat.

A több tízezer emberből, aki ide bekerült, mindösszesen heten menekültek meg, amikor a börtön felszabadult. Az ő akkori fotóik is magukért beszélnek.

A vietnami határ sorozatos megsértése és a vietnami kisebbség kivégzése miatt Vietnam 1979-ben elűzte a rezsimeket, akik a hegyekbe, őserdőkbe húzódtak vissza. Innen egészen 1996-ig folytatták gerillaharcu-

kat. Pol Pot 1998-ban halt meg – természetes halállal. Soha senki nem vonta felelősségre az emberiség ellen elkövetett bűneiért.

Az ország lakosai hallgatnak, nem beszélnek a múlt-ról. Egymás mellett élnek azok, akik hívei, aktív résztvevői voltak a vérengzéseknek és a szerencsés túlélők is.

Utolsó kambodzsai élményünk sokkal kellemesebb, vidámabb volt. Estefelé csónakba szálltunk és a Chaktomouk (Négy Arc) folyóról megcsodáltuk a naplementét. Útközben bepillantottunk a dzsunkák (lakóhajók) lakosainak életébe, akik már lefekvéshez készülődtek.

Ezután a folyóparton egy hangulatos autentikus étteremben fogyasztottunk el helyi különlegességekből készült vacsoránkat. Közben egy csodálatosan hajlékony kambodzsai táncosnő előadását élveztük, akit eredeti népi hangszereken kísért a kéttagú zenekar. Ahhoz, hogy a táncosok kifejlesszék rugalmas, szinte csuklóig hátrahajlítható ujjait már egészen kislánykorukban elkezdik a tanulást. Megfigyeltük, hogy a hölgy még pihenés közben is folyamatosan hajlítgatta, edzette ujjait. Amikor észrevette, hogy lopva fényképeket készítek róla, kedvesen rám mosolygott.

Csendes hús szellő enyhítette a forróságot, az étel finom volt, a sör hideg. A folyó csendesen ballagott a fénylő csillagok alatt, hajbjain itt-ott megcsillantak a város fényei, és mi elbúcsúztunk Kambodzsától, hogy a következő napot már Vietnam felfedezésével töltsük. De ez már egy másik történet...

*Istenszeretet
nem verhet soha bottal
ember öl embert
(Lukács Mária)*

*mikor még bimbo
nem gondol a jövőre
sír majd avaron
(Lukács Mária)*

Heltai Bálint

*(A Magyar Irodalomtörténeti Társaság Pest Megyei
Tagozatának vezetője)*

„Hát dolgoztam hiven...” (Harmatocska)
(2023. április 11-re, a költészet napjára)

József Attila: Favágó

Vágom a fát hűvös halomba,
fényesül a görcse sikongva,
zuzmara hull szárnyas hajamra,
csiklándani benyul nyakamba,
bársonyon futnak perceim.

Fönn, fönn a fagy baltája villog,
szikrázik föld, ég, szem, a homlok,
pirultan sujt az Isten s röpven,
a fák durrognak örömlükben,
kacagva reped szét a törzs.

Visongj, szívem. Mi közünk ahhoz,
hogy zördülő ujjakkal kapdos
belénk a bú? Csapódj a sorshoz,
csupán a pusztaság rikoltoz,
az ember szétnéz, mosolyog.

József Attila: Favágó

Vágom a fát hűvös halomba,
fényesül a görcse sikongva,
zuzmara hull szárnyas hajamra,
csiklándani benyul nyakamba –
bársonyon futnak perceim.

Fönn, fönn a fagy baltája villog,
szikrázik föld, ég, szem, a homlok,
hajnal suhint, forgács-fény röpven –
amott is vág egy s dörmög közben:
tövit töröm s a gallya jut.

– Ejh, dönts a tőkét, ne siránkozz,
ne szisszenj minden kis szilánkhhoz!
Ha odasujtsz körül a sorshoz,
az úri pusztaság rikoltoz –
a széles fejsze mosolyog.

1929. november/1931. február

A munka még nem találta meg az igazi költőjét, elmélkedik valahol Louis Aragon. Veres Pétert olvasok mostanában, ő is hasonló gondolatokat pedzeget: a munkának az irodalomban is el kell foglalnia a maga helyét: csak így lehet az irodalom a teljes emberi élet ábrázolója.

Írók, költők érzik, hogy a „munkával” mint irodalmi-lírai tárggyal adós valahol az irodalom. Ráadásul baloldali érzésű költő számára nagy a vonzása, hogy a munka körül kialakult társadalmi igazságtalanságok, politikai igazságok ábrázolása átvegye az uralmat a műalkotások belső világában. József Attila viszont nem is tér ki, nem is akar kitérni ez elől a kihívás elől: messzemenőig él a „dönt” és a „tőke” szavak többértelműségének (poliszemiájának) a lehetőségével, és esztétikai szempontból épphogycsak elkerüli a banalitást. (Vagy csak mi érezzük így, mert az előző politikai kurzus teljesen lejáratta ezt a megközelítést?) Ugyanakkor mégiscsak merész politikai kiállást és kockázatvállalást valósít meg ezzel.

De a költemény problematikája, MŰVÉSZI VÁLLALÁSA ennél jóval több! Kitör „az orcádnak verítékével” szemléletéből, életérzéséből. A költő 1929-ben már túl van a nyugatosok hatásán, áteresztette idegében az avantgard irányzatokat is. Az irodalomtörténet úgy minősíti ezt a korszakát, hogy megtalálta a saját hangját.

Mi ez a saját hang? Ez munkadal! Belső lényegét tekintve. Persze, nagyon sok minden hiányzik belőle, ami ennek az ősi műfajnak a sajátja. De belső lényegét tekintve – az! A munkadal folklórműfaj tulajdonképpen.

A két versváltozatot egymás mellé téve látszik: elsődleges élménye a munka szépsége és eredményessége, öröme, azaz isteni eredete.

Természetesen a második, a végső változatban nem kerülhetők meg a munka körül kialakult társadalmi igazságtalanságok, politikai igazságok érzékeltetése sem. De a költemény folklorisztikus jellegét megőrzi, sőt fokozza ebben a változatban is. Nincs meg benne ugyan minden műfaji sajátosság, de a „munkadalok” védjegye – a fejsze mintegy titkos jelként benne van, rajta van – és szociális, de egyben folklorisztikus elem is benne a „tövet töröm s a gallya jut.” Akinek van bizonyos alapjártassága a népi erdőgazdálkodás munkamenete és szakszókincse tárgyában, az tudhatja: A „tuskózás” az egyik legverejtékesebb része az erdőirtás utómunkálatainak – értékes tüzelőanyag

nyerhető ki általa, de az erdei napszámos fizetsége érte csakis a hitványabb „gallyfa”, amiből minden harmadik kupacot hazavihet, miután a „gallyazást” is elvégezte.

De első renden a munka öröme és szépsége, ami „átjön” a befogadó számára a költeményből. Illetve a két versváltozatot egymás mellé téve kifejeződik a problémakör komplexitása. Most mellőzöm a József Attila-i versváltozatok elemzésének klasszikus szempontját: melyik a jobb? Lehetne éppen nézni ilyen szempontból is. Viszont a két versváltozat (variáns) egyben ki is egészíti egymást. Persze, hogy módosul a későbbi variáns jelentése, de azért úgy is lehet nézni, hogy a kettő tesz egyet. Csak „zördülő ujjakkal a bú ne kapdosna folyton belé.”

Varga Katalin

A felnőtté válás útján az érett személyiségig – a közösségi életben

A felnőtté válás egy hosszú folyamat, általában. Új tapasztalatokat már kicsi gyerek korunk óta gyűjtünk, memorizálunk. Ennek az időpontnak a kezdete mindenkinél más és más.

Vannak gyerekek, akik korán akarnak indulni a felnőtté válás útján, de köztudottan a függetlenedés idejét sok fiatal minél később akarja elérni. Ők félnek az elválás gondolatától, így a családi ház elhagyása nekik problémás. Ennek az a hátránya, hogy kockáztatják a felnőtté válást, mert gyerekként korlátjai vannak, és kevés a lehetősége a tovább fejlődésre. Aki sosem indul útnak, az nem tud felnőttként célba érni, új tapasztalatokkal gazdagodva. Ők ragaszkodnak a gyerekkori kötetlenséghez. A felelősségről, önállóságról, munkáról hallani sem akarnak. Az ellentétje viszont: mesét olvas a testvérének; lemossa a családi autót önálló döntés alapján; önként elmegy a boltba vásárolni; időben visszaviszi a könyvet a könyvtárba, noszogató nélkül stb.

De vannak különleges esetek a felnőtté válás felgyorsult folyamatára. Ismerek egy családot, ahol három gyerek félárva maradt, mert az anya meghalt. Apa, 16 éves lány, utána kilencéves húga, majd négyéves kisfiú maradt a családban. Egyik napról a másikra felnőtt lett a nagylányból. Mosott, főzött, takarított, és mellette iskolába járt. Szerencsére volt egy nagyon

jó barátnője, aki annyit segített neki, amennyit csak bírt.

Tudjuk, hogy a szülők példát mutatnak a gyerekeknek: jót és rosszat is. A szüleinkből kiindulva formáljuk az életünket. Van, aki azonosul valamelyik szülő viselkedésével, mert úgy érzi, hogy ő is olyan szeretne lenni. Viszont nem ritka eset, hogy van, aki szembehelyezkedik a tapasztalt életformával. A szülőkkel való kapcsolatunk befolyásolja az énképünket és embertársainkhoz fűződő viszonyunkat.

A felnőtté válás folyamatát lehet gyorsítani vagy lassítani, de előbb-utóbb felnőttek leszünk. Az új kihívásokat le kell győzni, vállalni kell a tetteinket, és örülni kell a változásnak, mert így válunk fokozatosan felnőtté.

Még nem leszünk felnőttek, ha megszerezzük a jogosítványt; leérettségizünk; megnézzhetjük a 18 éven felülieknek való filmet stb. Nehéz megfogalmazni, hogy ki az érett, felnőtt ember. Teljes felnőtt, egészen felnőtt, kész felnőtt nem növekedhetne tovább szellemileg, érzelmileg. Ezért az egészen felnőtt ember olyan lenne, aki a továbbiakban elzárkózik a fejlődés elől. Ezt pedig nem akarjuk.

Mindenki elfogadja, hogy az érett személyiség fontos jellemzője az önállóság. Valamint egészséges ön-bizalommal rendelkezik, határozott, képes dönteni és választani, vállalja önmagát, belső értékrendszere kiforrott, akadályok előtt nem torpan meg, hanem legyőzi őket.

Az érett személyiségnek, felnőttnek alkalmazkodnia kell a társadalmilag elvárt szabályokhoz, mert dolgozik, családjá van, sportegyesületi tag, jótékonysági munkát vállal stb. Tehát valamilyen közösségben él. Általános megfogalmazásban a közösség együtt tevékenykedő emberek csoportját jelenti – osztoznak egymással munkájukban, eszméikben, céljaikban, törekvéseikben. Az embernek jó, ha egy közösséghez tartozik. Egy közösség ereje az egyetértésben rejlik. A közösség vezetői felelősséget vállalnak a benne lévő tagokért. Viszont mindenkinek hozzá kell járulnia a közösség jólétéhez.

Közösségnek számít egy szervezett csoport, amely egy meghatározott céllal együttműködő személyekből áll. Ez lehet egy gazdasági társulás, egy alapítvány vagy kreatív alkotó egység is. A szervezett csoport vezetője felelős az összetartó erő fenntartásáért, a széthúzó tevékenységek kivizsgálásáért, megakadályozásáért, és rendszeresen kell felügyelnie a helyes, jogszerű működést.

A közösség minősége függ a benne lévő emberek érzelmi viszonyulásától, a kapcsolatok motiváltságtól, az érintkezések gyakoriságától és a találkozások rendszeres, illetve alkalmi jellegétől. Egy szervezett, összetartozó csoportban hatékonyabbá válik az együttműködés, ha erősödik a csoportszellem, motiválhatóvá válnak a tagok, nem jellemző a versengés, összekovácsoló erőt adnak a közös célok és tevékenységek. Közösségben jobban megismerhetjük magunkat, érzelmileg feltöltődünk.

A felnőtt, érett személyiség egy közösségben betartja az írott és íratlan szabályokat. Közösségek szótárában szerepel a vesz és ad, követel és teljesít, én és a többiek. Fél szótárral nem működik egy közösség, hogy CSAK VESZ, CSAK KÖVETEL, CSAK ÉN. Aki így gondolkodik, nem való közösségbe, gyenge jellem, nincsen morális tartása, az énkontrollja alacsony szintű.

Egy közös célokra alapuló közösségben nem használjuk ki az adódó lehetőséget, például egy elnyert pályázati összeget önös célokra. A megpályázott összeget egy közösség kapja, nem egy ember a közösségből. Ezt a közösség szavazás útján dönti el, hogy ki érdemes megkapni. Minden közösségben a társadalom által elfogadott szabályok érvényesek, mint például tiszteletadás, udvariasság, önzetlenség stb. Ha ezeket egy érett személyiség nem veszi figyelembe, hanem például megsért egy köztisztviselőt álló embert a közösség előtt, akkor bocsánatot kell kérni neki ugyanaz előtt a közösség előtt, ahol elkövette.

Például egy vezetőt a közösségi tagok választanak meg. Ha a vezetőjüket megsértik, akkor a tagokat is megbántják. Ha valaki nem tudja betartani a társadalmilag elfogadott szabályokat egy közösségben, akkor ez az egyén nem való közösségbe. A bocsánatkérés lebontja a sérelmet, a düh és az elégtétel vágyának falait, és ezzel megnyílik az út a bizalom helyreállítására. Öszintén és megfelelően bocsánatot kérni, vagyis megfogalmazni és a közösség előtt elmondani – csak egy mentálisan erős jellem tud.

A közösségben töltött idő múlásával, az együtt töltött megélt események hatására létrejön egy összetartó erő, a csapatkohézió. Erősíteni lehet csapatépítés gyakorlásával. A csoporttagok között kialakul egy erős hovatartozási érzés, amely hatékonyabbá teheti a közös munkát.

A tagok között kialakul egy egészséges versenyszellem, melynek hatására mindenki igyekszik a legjobbat kihozni magából. A jó közösség fogadja és

megvitatja az egyéni ötleteket, újításokat, majd tagjai együtt döntenek a kezdeményezésekről. Egy stabil közösség így tud tovább fejlődni és alkalmazkodni környezete változó körülményeihez.

Ahol jó a csoportkohézió, ott jó a vezető. Ha egy vezető a közösség összetartására törekszik, akkor a tagok követik ebben a fáradozásában. Ha viszont egy vezető a szétforgácsolás eseményéért tesz lépéseket, akkor általában akadnak olyan emberek, akik mellé állnak. Egy felnőtt, érett személy alkalmazkodik egy közösségben felmerülő súrlódáshoz. Ne essünk abba a csapdába, hogy bomlasztókká válunk, és aláássuk mások tekintélyét csak azért, mert nem nekünk van igazunk. Szomorú, amikor valaki szétzilál egy közösséget, mert az nem a szája íze szerint működik. Egy közösség érdekei mindig előbbre valók, mint az egyéné. Meg kell találni a középutat, hogy hangulatában és hatékonyságában is hatásos legyen a közösségünk, de ez azzal jár, hogy az ember időnként kompromisszumot köt, a háttérben marad, és nem szít személyes ellentéteket.

Nehéz elfogadni és megérteni, de olykor másoknak is lehetnek hasznos ötletei, hagyjunk nekik is teret. Ha minél többen elmondhatják magukról, hogy gyakorlatban is hozzájárulnak a közösség életéhez, azzal növekszik az egyén önértékelése is. Ez pedig emeli a team jó kisugárzását, örömtelibbé teszi az odatarozást. A közösségbe tartozás egyszerre jelent kötelezettséget és rugalmasságot. Alkalmazkodnunk kell, de ha számunkra értékes a környezet, akkor ez nem kényszert, hanem hasznos, tartalmas és kedélyes időtöltést, foglalatosságot jelent. Rajtunk múlik, mennyire vagyunk befogadók és együttműködők. Ám átültetve a gyakorlatba ezt a néhány társas kapcsolatban jól működő elvet, gördülékenyebb kapcsolatokat alakíthatunk ki a számunkra fontos közösségben. Így beigazolódik Aharon Appelfeld gondolata: „Ha az egyén a közösség javáért dolgozik, felemeli azt, és maga is felemelkedik vele együtt.”

A felnőtté válás útját csak a közösségi életben szerzett tapasztalatokkal együtt lehet megjárni, hogy érett, felnőtt személyek legyünk.

Felhasznált szakirodalom:

W. Barna Erika: Beszél az írás

Dr. Csizmadia Dóra pszichológus: A közösségek ereje Nemzetközi Grafológiai Nyári Egyetem anyagai

CEREG (Grafológiai Kutatások és Tanulmányok Európai Köre) Magyarországi Képviseletének grafológusképzőben szerzett tanulmányaim jegyzetei

A selyem varázslata

A nagytétényi Szelmann-házban

PÁL ILDIKÓ csodálatosan bánik a selyemmel, és még csodálatosabbak a selyemfestményei – tudjuk. Harsonán játszik a filharmonikusokkal – ezt is tudjuk. De azt eddig nem, hogy milyen nagyszerű műsorszervező, -rendező!

Kiállítás-megnyitóján csak ámultunk, mennyi műfajt sorakoztatott fel: volt pódiumbeszélgetés (Lászlóné Varga Éva, a Nagytétényi Polgári Kör elnöke vezette le). Ennek során Ildikó a selyemfestés technikájába, szépségébe avatott be bennünket. Nem is gondolná az ember, hányféle van... Több új alkotását is felfedeztünk a falakon.

Volt csodálatos fuvolamuzsika – többször is.

Székely Edit fuvolaművész és Asztalos Rita zongoraművész előadásában korábban már hallhatott a közönség remekműveket. Most Grieg: Peer Gynt 1. Szvit/Morning Mood volt az első. A műsor további részében Vivaldi Pacsirta c. fuvolaversenyében gyönyörködhettünk (2.tétel)

Az 1. tétel is elhangzott, zárásként pedig Gluck Melódiáját az Orfeus és Euridice c. operából.

Valódi zenei élmények mind.

Szinte minden műfaj képviseltette magát. Magas színvonalon az összes!

A mesét Ildikó olvasta föl (Joan Wester Anderson: Üzenet odaátrol), Kissné Matkó Gabriella pedig saját versét adta elő (Angyaltánc – hangtállal kísérve) Fátyoltánc elmaradhatatlan, ha selyemkendőről van szó.

Papp Katalin érdekes előadása a selyem történetéről, a selyemhernyóról és a hernyóselyemről – élmény volt hallgatni.

Feltöltődés, elégedettség, öröm... így jöttünk el.

Bizony, ilyen tehetségek vannak mindenfelé körülöttünk.

DLné

Számvetés, 12.

IRKA-klub – kimagasló tehetségek csapata. Születés-napi ünnepségünkön szoktuk megköszönni a sok-sok munkát. Mindig kiemelem, hogy az elért siker, a színvonal nem egyetlen személy dicsősége (abszurdum lenne), hanem csapatmunka, összehangolt eredmény. A mi működési szabályzatunkban lefektettük évekként, hogy évente értékelünk, évente zárunk le egy szakaszt, és elismerjük azok munkáját, akik abban az évadban sokat tettek közösségért, az irodalom terén pedig kimagasló eredményt értek el. Kedvenc tudósom ezt úgy fogalmazza meg: akik érdiségünk hírét viszik el. (Kubassek János)

Az elmúlt évad összegzéseként csak néhány kiemelkedő eseményt sorolok fel:
Voltak bemutatkozó irodalmi műsorok:

Októberben: Naszvadi Judith – Tarnócziné B. Irén
Februárban: Valentin István, Kissné Matkó Gabriella (ruhatervezői tehetsége)

Májusban: Ocsovai Ferenc (ő Dylan D. Tides révén került a mi körünkbe, éppen azért, mert elterjedt az igényes irodalmi műsorok híre.)

Kerek évfordulók:

A **Petőfi/200** – folyamatos szervezés egész évben: tavaly novemberben konferencia a PIM-mel (elkerülendő az idei Petőfi-cunamit), a város kulturális központjaiban minden Petőfi-műsort megnéztünk.

Így:

Linka Ágnes Jövendölés c. darabját,
Linka Ágnesnek egy másik színpadi darabja Petőfi és Arany levelezéséből – mindkettőnek külön 400 fős diákközönsége,
Petőfi – Arany levelezését a Versvándor (Tóth Péter Loránd) előadásában (Parkvárosi Közösségi Ház),
a Csuka Zoltán Könyvtár Petőfi-vándorkiállítását, ugyanezt Tárnokon is.

Ungváry Zsolt: Petőfi a Pilvaxban szintén kiemelkedő színházi élményt jelentett (a Csuka Zoltán Városi Könyvtárban és a PKH-ban)

Mi magunk Kiskőrösre szerveztünk kirándulást: Petőfi-verseket olvastunk a buszban, a városban végigjártuk az emlékhelyeket, a szülői háznál verset mondtunk, koszorúztunk.

A KÉK-kiállítások megnyitóján az idén állandó Petőfi-vers szerepel Gregus László előadásában (a városi kulturális bizottság vezetője)

A **Madách/200 és a Himnusz/200** is fontos egy irodalmi kör életében: szócikkek közzététele, kvízzjátékok színesítették, ezek köré fonódott a költészet napja is, melyet évek óta együtt tartjuk az Érdligeti Ált. Iskola diákjaival, tanáraival. Itt is újdonságokat vezetünk be minden évben, nem is marad el a siker.

Kisfaludy Sándor születésének 250. évfordulója is idetartozott.

A **Bíró András/100** volt az évad kiemelkedő jelentőségű szervezése: az emlékműsor, az emléktábla elkészítése és felavatása a város vezetőinek szereplésével és anyagi támogatásával.

A tagok díjakat, egyéni elismeréseket nyernek a külföldi országos pályázatokon:

Szóllósi Bernadett többet is, Cserni András szintén többet, Nagy-Rakita Melinda műveit is kiemeli a saját kiadója. Gani Zsuzsi sok éve már nemzetközi elismeréseket is hoz, nem csak hazait.

A **94. Ünnepi Könyvhéten** most is szerepeltünk:

Szóllósi Bernadett két helyen is dedikált, Basa Katalinnal (Bíró András unokája) újra találkoztam, meglátogattam a Hungarovox, a Rím Kiadó, a Magyar Múzsza standját, az Üveghegyét, Szóllósi Betti kiadóját és a saját privát kedvenceimet.

Persze, nemcsak idegenben ismerik fel a mieink tehetségét, hanem mi is értékeljük őket. A saját **pályázatunkon** számos elismerést ki tudunk osztani.

Köszönet a KÉK-tagoknak, hogy hosszú éveken keresztül értékes festményeket ajánlottak fel az aranyminősítést elérő költők, írók számára. Ez a korszak befejeződött, majd megnyílik egy másik.

Az önképzésen kívül a **műhelymunkára** is gondot fordítunk, kisebb csoportokban beszélünk meg szakmai tudnivalókat. Egymás tanítása, segítése is a közösségi összetartást erősíti. Egy-egy irodalmi műsor szervezésekor látszik igazán a csapatmunka, a közös ötletek, a megvalósítás együttes létrehozása – aztán az elismerések közös bezsebelése.

Nekünk, szervezőknek az a célunk, hogy minden előadásunk, a bemutatkozóknak, a könyvbemutatók főszereplőinek ünnep legyen, élmény legyen. A szervezést, a rendezést nem áldozatvállalásnak éljük meg, hanem jól szórakozunk menet közben.

Igényesség, magas színvonal, együttműködés, bizalom, szeretet, elismerés, tisztelet – ezek az IRKA színonimái.

Mindenki ért valamihez, van, aki több művészeti ághoz is.

Minden szervezésünk mögött kezdettől fogva ott áll a két közösség együttes ereje, az IRKA és a KÉK, ill. az ezekből álló Bíró András Baráti Társaság. E három szervezet 2015 óta része a Helyi Értéktárnak, Érdikum. A Szárnyaló Sólymokkal is vannak közös tagjaink.

Az IRKA irodalmi-kulturális **folyóiratunk, antológiánk** színvonala bárhol megállja a helyét. Rengetegen dolgoznak benne, érte, büszke is vagyok a csapatra.

A **jövő évad tervezete** már nagyrészt megvan, cizelláljuk még, szeptemberben kézhez vehetik, kiegészíthetik, véleményezhetik a tagok – ahogy szoktuk.

Mint ismeretes, részt veszek egy **EU-s projektben** már két éve. Téma a közösségépítés, az IRKA és a KÉK kapcsolatáról, közösségi tevékenységéről számolok be rendszeresen. Nemrégiben rendeztek egy konferenciát, igen hasznos volt, jó kapcsolatokat lehet kiépíteni, csupa tehetséges szervezővel ismerkedni – eszmecsere, tapasztalatszerzés, barátság szempontjából. Ez is új távlatokat nyit meg.

A következő jelenléti találkozó valahol külföldön lesz. Oda angolul viszem érdiségünk hírnevét.

Köszönet a helyi intézményeknek, hogy mindenben támogatnak bennünket: a város vezetői, a művelődési házak, a könyvtár, a múzeum – mind mellénk áll.

Daróci Lajosné klubvezető

Megvilágosodás

Basa Katalin

Író, grafikus vagyok. Érd város irodalomkedvelőinek talán ismeretlen – de tudom, hogy nagyapámat, Bíró Andrást a szívükbe zárták. Ott lehettem, amikor a Bíró András Baráti Társaság felavatta nagyapám 100 éves születéséről megemlékező márványtáblát. Nagyon

meghatott, hogy ilyen őszinte szeretettel őrzik nagyapám emlékét.

Külön öröm, hogy Érden jelent meg nagyapámmal közös munkánk, a Versmondogató első és második része. Amikor megkért, hogy illusztráljam a gyerekek számára összegyűjtött verseit, nagyon megilletődtem, hiszen sok olyan költeményhez is rajzot kellett kitáljak, amelyek akkor születtek, amikor én még nem is éltem. Nagyapám életének ezek a színes darabkái kész üveglakká álltak össze a munkánk végére. Készítettem táncoló villákat, mosolygó körtét, Marson sétáló kutyust és vidám gyerekeket a kötetekbe, amelyeket azóta is szívesen vesznek kezükbe a tanulók is az iskolai versmondó versenyekre készülve.

Amióta az eszemet tudom, mindig olvastam és rajzoltam. A gimnázium után magyar- és franciatanári szakot végeztem el, a magyar néprajzot kutattam. Tanítani kezdtem, hét évig voltam magyartanár. A gyerekekkel való foglalkozás hatalmas feladat: a régi mesterek szenvedélyét és tudását kell továbbadni a fiataloknak. Tanári munkám mellett kezdtem el illusztrálni, ami aztán éveken át állandó foglalatosságom lett, gyerekeknek szóló munkáimat az Eklézsia Kiadó adja ki. A magyar szenteket bemutató könyveim igen kelendőek, az első részt közkívánatra angolra is lefordították. A Mátyás-templomban járó turisták addig forgatták a magyar nyelvű könyvecskét, hogy az ő kérésükre megjelent angolul is a kiadvány, ami nagy segítség az angolul tanulóknak és a külföldre szakadt unokáknak egyaránt. Ez a sorozat minden magyar szent és boldog életét tartalmazza, a hozzájuk tartozó matricás album és matricasorozat a gyerekek nagy kedvence. A rózsafüzért bemutató könyvecskét most adják ki újra, ezt is igen kedvelik az olvasók.

Grafikus vizsgamunkám saját első regényem illusztrálása volt. A névtelen királynő ötletét sokáig forgattam a fejemben, míg végül papírra vettem – *Budapesten játszódo urban fantasy történetről van szó, amiben a legtöbb szereplő a magyar mondavilág ismert alakja. Vízitündérek, boszorkányok és táltosok népesítik be a várost.*

Szavakkal már megformáltam a világot, és a rajz eszközeivel ugyanoda elvinni az olvasókat, őszintén, sok időt és energiát, de legfőképp töprengést igényelt.

Aztán Lelkes Gergely festőművész tanárunk irányítására fordultam a linómetszés felé, amelynek fekete-fehér világa jól illett a történet igazságkereséséhez. Nem akartam konkrét arcot adni a figuráknak, teret hagyva a fantáziának: inkább hangulatot szerettem volna, aláfestést a szöveghez.

Az ex librist szeretem a legjobban a metszetek közül.

A kötetet a Magyar Nemzet is méltatta, sőt, elnyerte az irodalomtudománnyal foglalkozó tanáraink és az Érdi Vörösmarty Gimnázium diákjainak tetszését is.

Nagyon sajnálom, hogy nem adhattam regényemet a nagyapám kezébe, így csak remélni tudom, hogy neki is tetszett volna. Hálás vagyok Érd város közösségének, hogy lankadatlan szeretettel őrzi Bíró András emlékét.

Solyomné Piroska

A szeretett Fejér megyében születtem, nevelkedtem, éltem szüleimmel és két bátyámmal.

Nógrádi Katalin 13 évvel ezelőtt az AdonyTV-ben filmet vetített a nyári táborban készült festményekről.

A szikra akkor pattant ki. A hobbifestészet számomra egy más világ, addigi életemben nem tudtam róla.

Hivatásos és nem hivatásos művészek segítettek, segítenek e gyönyörű világ, e különleges látásmód megvalósításában: Nógrádi Katalin, Baranyai Imre, Kosztolányi György, Kopek Rita, Horváth Péter.

Hat éve tagja vagyok a Szín-kör Kulturális Egyesületnek, mely Horváth Péter vezetésével működik.

Harmadik éve egy másik nagy csapat is befogadott, a Képzőművészek Érdi Közössége (KÉK).

Különböző területek festőtáboraiiban apró fortélyokat, egyéni meglátásokat, eljárásokat, alkalmazásokat sajátítottam el.

Így Zebegényben (Baksai József festő- és grafikusművész, valamint Kopek Rita festőművész vezetésével), aztán Abaliget és Ócsény következett (Nógrádi Katalin vezette), továbbá Alsónána (Nagy Krisztiánnal), Lovasberényben pedig Horváth Péterrel.

Elsősorban a magam által készített fényképek alapján és a szabadban festek tájképet, csendéletet – olaj és akril technikával.

Szeretnék élni, alkotni ebben a színekavalkádban „az idők végezetéig” a mostani családommal, a környezetemben lévő emberekkel.

Malom

Az Országos Római Jogi Perbeszédversenyen **Cserni András** egyéni kategóriában a Legjobb Dogmatikai Tudás Díját kapta.

Rendszeres alkotónap a KÉK festőinek minden hétfőn és pénteken a Bajcsy Községi Szintérben. A fűtésszezon befejeztével ugyanez a Szepes Műv. Központban.

A Weöres-pályázaton Ez van a héj alatt c. versreflexiójával **Cserni András** országos 9. helyezést ért el. A Napló egy diáknóteszban c. műve bekerült a legjobb pályamunkákat tartalmazó antológiába:

Maradok a cím, alcím: W.S. Kortárs reflexiók – versek, esszék.

Móczár Csaba pályaműve is itt olvasható (megjelent az IRKA márciusi számában)

A Soner Pinar (török amatőr festőcsoport) már második alkalommal tett közzé a Facebookon néhány **Fekete Irén**-festményt az ART-IS csoportban.

Április 12-én hagyományos **költészetnap**i műsorunk az Érdligeti Ált. Iskola tanáraival és tanulóival. A kollégák szervezték rengeteg évfordulós verssel és tanulóval: Petőfi-versek, a Himnusz, a Kisfaludyak, Bíró András művei. Az IRKA-ból Kissné Matkó Gabriella, Nagy-Rakita Melinda, Daróci Lajosné. Lemezről: Szigeti Eszter – Varga Zoltán.

Ugyanezen a napon: hagyományos **Vers-elő** a Csuka Zoltán V. Könyvtárban. Csak közönségként.

Ekkor indítottuk a **Verslánc** című online játékunkat Petőfi-versekből – IRKA-tagok számára, a virtuálisoknak is.

Április 15-én KÉK csoportos kiállítás a PKH-ban: **Nyitott szemmel** c. A képek cím nélkül, csak az alkotók nevével szerepeltek – külön füzetbe írták a látogatók a javasolt címeket. IRKA-műsor, Gregus László Petőfi-vers elmondásával. Zene: Alma Latina, Labant Lehel Wass Albert verse.

Ápr. 19-én **Linka Ágnes Jövendölés** c. darabja a Szepes Mkp.-ban. 400 tanulónak.

Ugyanezen a napon **Poly-Art pódiumest: Tormássy Erzsébet és Nimsz Terézia** szereplésével.

26-án **Baka Györgyi** Rózsaszirmok c. könyvének bemutatója a Csuka Zoltán Városi Könyvtárban.

28-án Tárnokon **Somfai István** megnyitja a PIM szervezte Petőfi-vándorkiállítást.

Május 2-án **Szöllősi Bernadett** a Napfény óvodában adta elő gyerekeknek szóló verseit, meséit.

Ugyanezen a napon **V. Kulcsár Ildikó** író-olvasó találkozója a Szepes MK-ban. Közreműködött: Daróci Lajosné

3-án **Bíró András 100.** születésnapja a róla elnevezett könyvesboltnál. Előtte Móczár Csaba mesteri szakértelemmel felrakja az emléktáblát. Irodalmi műsor, táblaavatás. Csőzik László és Zsrai László ünnepi beszéde. Szigeti Eszter énekelt. Koszorúzás, utána látogatás a temetőben.

4-én **Szenczy Ibolya** egyéni kiállítása a Tállya utcai Szociális Gondozóközpontban.

Május 5-én **Változó évszakok** címmel csoportos kiállítás Tárnokon a Heinrich Antal-házban. IRKA-műsor. Zene: Falus Gábor

Ugyanebben az időben **Pál Ildikó** selyemfestő kiállítása a Szellmann Házban. Színvonalas, gazdag műsor: zene, irodalmi műfajok – Pál Ildikó rendezése, szervezése.

13-án kirándulás **Kiskőrösre** (IRKA, KÉK). A közösségépítésért kapott jutalomból fizettük a különbuszt. Petőfi-versek az odafelé úton, a szülői háznál Móczár Csaba Petőfi-verse, koszorúzás, emlékhelyek. Közös ebéd.

19-én **Ocsovai Ferenc** költői bemutatkozása IRKA- és KÉK-tagok szereplésével. Pódiumbeszélgető: **Pas-tyik Petra**. Zene: a XI. kerületi Weiner Leó Zeneiskola végzős diákjai, valamint a Lukin László Zeneiskola alsós növendékei. Ajándékok, meglepetések.

20-án **Ungvári Zsolt** Plüssmonológ c. darabja a PKH-ban. **Dizseri Márta** rendezése.

27-én a **Szirmok** ünnepi hangversenye a Czabai-kertben.

Június 1-jén **EU-s projekt**: Daróci Lajosné közreműködése.

2-án a **Magyar Múzsza** c. országos irodalmi folyóirat szerkesztői bemutatkoztak a Poly-Art szekcióinak. Ugyanebben az időben a százhalombattai pedagógusnapi ünnepség keretében **Daróci Lajosné** aranydiplomáról szóló oklevelet vehetett át. Délután Könyvünnep Százhalombattán (tőlünk meghívott: **Nagy-Rakita Melinda**)

Júniusban (8-11-ig) a **94. Ünnepi Könyvhétre** két helyre is meghívták **Szöllősi Bernadettet**: a Boszi gyertyaműhely standjánál a Dugonics András Irodalmi Díjas Kabátzseb-magány c. művét dedikálta, a Talentum House Kiadónál pedig az Örökkék c. új antológiát más alkotótársakkal.

Június 9-én **Ludányi Erika** egyéni kiállítása Tárkon. IRKA-műsor, zene: Kiss Fery (gitar).

Detektívstorit fogunk írni – Kriminovella pályázaton a zsűri **Nagy-Rakita Melinda** Japánkert c. írását beválogatta a kötetbe.

A Smaragd Kiadó híre: a 2022-es Smaragd Díj **1. helyezette** **Mistaria – Cserni András írói oldala**. A díjat és az elismerő oklevelet a 2021-es győztesek adták át az Ünnepi Könyvhéten egy zártkörű rendezvényen. Egy kedves hangú riport is készült a szerzővel: a fantázia és a valóság viszonya, a kutatómunka, az írás tudatossága, célok, tervek – a beszélgetés témakörei.

A Meskete.hu meseíró pályázatán **Gani Zsuzsa** Ki nek szebb a hangja? c. művét különdíjjal jutalmazták.

Szingularitás – 2022 legjobb sci-fi novellistáinak antológiája. Ebbe is bekerült **Szöllősi Bernadett**. Az Ünnepi Könyvhét utolsó napján dedikálta a Marysol Könyvkiadónál.

Június 23-án az **IRKA 12.** születésnapja a Szepes Gyula MK.-ban. Évértékelés, díjak, kitüntetések átadása. Műsor.

27-én (ezután keddenként) Eszterlánc nosztalgiaműsor **Szigeti Eszter** szereplésével.

28-30-ig **KÉK-tábor** a Czabai-kertben. Az utolsó nap **kerítésgaléria és Poly-Art-évváró** a szekciók bemutatkozásával.

Július 10-14. Százhalombattán **KÉK-festőtábor** a Régészeti Parkban (részletek a következő számban).

IRKA Irodalmi Díj:

Valentin István
(vers)

Naszvadi Judith
(széppróza)

Kállay Gyopár
(diák)

Urban fantasy – a népmesékből nőtt ki, a magyar népi hitvilág a gyökere. A tündérek a vízben élnek, átkokat szőnek, a boszorkányok saját, fekete útjukat járják. A táltos pedig a Nap fiaként egyensúlyra törekszik, mert az emberek világában rendnek kell lennie.

Ám ez a rend felborul, amikor a bosszúvágytól megkeseredett királynő ki akar törni a börtönéből – ahová a gyermekei zárták –, azért, hogy árvizet támasszon. Milyen jövő várhat Lonára, akiben a tündérek és az emberek ereje egyesül?

A mesék igazságát neki is meg kell tanulnia...

A történelem színpadán zajlik a személyes élete minden embernek, eleveníti meg írásaiban a szerző, Ungváry Zsolt. A körülöttünk lévő világ és az emberi sors összefonódik, feltételezik egymást.

Mélység, humor, könnyedség, dráma – mindez többszálú cselekményben és párhuzamosságban jelenik meg azokban a színpadi művekben, mellyel az író és történelemtanár az Érdi Vörösmarty Mihály Gimnázium tehetséges színjátszóit évről évre megleszi.

A diákok számára izgalmas játék az alkotó sokszínű, sokféle tónusú színpadi világában kibontani a többretegű jelentést, és megformálni az egyediben az általános érvényűt.

Ungváry Zsolt művei gondolkodva szórakoztatnak, sírva nevetetnek az örök értékű eszmék és magatartásformák mezsgyéjén.

(Benczéné Dizseri Márta)

Betti rendkívül sokoldalú tehetség. (Lendület Magazin)

Minden verse szívhez szól, alkotásaiban túlsordulnak az érzések. Legkedvencebb kortárs költőnőm. (Ferber Annamária, moly.hu)

Annyira jó, és annyira szép, ahogy ír. Példaképeim egyike.

(K.A. Hikari, blogger)

Sokszor csak megélünk egy érzést, amire nem mindig akad szavunk – Betti ezeket önti versbe.

Általa kicsit könnyebben élhető a világ, ezért is szeretek neki illusztrálni.

(László Maya, grafikusművész, illusztrátor)

„Az igazi cselekvés rugója nem más, mint a telített lelkiség, ez a bensőségesség juttatja a cselekvést a valódi morális síkra. Mindaddig nehéz, amíg csak részenként

adja át magát a lélek.

A teljes odaadásban könnyű lesz, s amit igául veszünk magunkra, szárnyként emel.

A léleknek gondosan el kell távolítania minden akadályt, mely jelen állapota s a teljes odaadás között van.”

„Nem is oly rég döbbsentem rá arra, hogy az ember a végzetét mennyire maga választja.

Éppen fordítva láttam eddig, azt hittem, hogy a végzet ragadja meg és rángatja a tehetetlen embert.

Mennyire nem így van.

Ámulatomra ráismertem az igazságra: az ember gyengesége mentén elhajlik valódi sorsától, ezáltal választja „végzetét”, a ugyanezen gyengeség dédelgetésével ragaszkodik balsorsához is.”

(Baka Györgyi)

Tartalom

Memento: Varga Zoltán	1
Vers	3
Próza	14
Diákoldal	21
Móczár Csaba rovata	24
KÉP-VERS	25
Petőfi/200	26
Jankovits Márta rovata	28
Ábel András nyomában	30
Petrovics Kornél rovata	32
Bíró András/100	33
Nagy-Rakita Melinda rovata	35
Tanulmány	37
Beszámoló	40
Bemutakozás: Basa Katalin	42
Solyomné Piroska	43
Hírek	45
Könyvajánló	47

Illusztráció:
válogatás Solyomné Piroska festményeiből

Honlap: www.poly-art.hu

Facebook: Az Érdi IRKA irodalmi-kulturális
folyóirat kedvelői

IRKA-dal

Honlap: www.poly-art.hu

Facebook:
Az Érdi IRKA irodalmi-kulturális folyóirat kedvelői

Érdi IRKA irodalmi-kulturális folyóirat • Megjelenik negyedévente a Poly-Art Alapítvány támogatásával •
Felelős szerkesztő: Daróci Lajosné, tördelőszerkesztő: Daróci Attila • A szerkesztőség levélcíme: Szepes
Gyula Művelődési Központ 2030 Érd, Alsó u. 9. • E-mail: dlnemarta@gmail.com • IRKA-logó: Mezőfi
Virág • Nyomdai munkák: Progresso Print Kft. • Kiadja a Szepes Gyula Művelődési Központ • ISSN:2062-8048